

การสื่อข่าวที่ไหวรู้ต่อความขัดแย้ง

รอส โฮเวิร์ด เขียน
วลักษณ์กมล จ่างกมล แผล

IMPACS

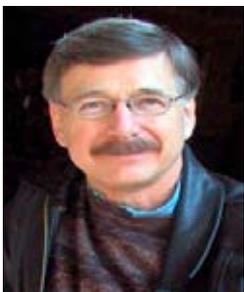
ims

INTERNATIONAL
MEDIA SUPPORT

ผู้สื่อข่าวมืออาชีพนั้นไม่ได้มุ่งหวังที่จะเป็น
ผู้ลดปัญหาความขัดแย้ง พวกเขามุ่งที่จะนำ
เสนอข้อมูลที่ ถูกต้อง ครบถ้วน และไม่
ลำเอียงเข้าข้างใคร แต่บ่อยครั้งที่การสื่อข่าว
ที่ดีเช่นนี้ช่วยทำให้ ความขัดแย้งลดลง

สอล โอเวิร์ด

ผู้เขียน: Ross Howard

อดีตผู้สื่อข่าวมือรางวัลจากหนังสือพิมพ์ Globe and Mail ในประเทศแคนาดา ขณะนี้เป็นนักวิชาการที่ Langara College เมืองแวนคูเวอร์ และเป็นทีปรีภษาด้ำนวารสารศาสตร์และ การเสริมเส้ร้างด้กยภพของลือ รรรมทังเป็นประธานภคิเพื่อการพัฒนาลือระหว่างประเทศที่ชือว่า “Media&Democracy Group” Ross มีส่วน ร่วมล้คัฎกับองค์กรต้ง ๆ ในการจัดการอบรม ผู้ลือข้วในประเทศที่มีเหตุการณ้ความรุนแรง เช่น กัมพูชา ศรีลังกา เนปาล ซีเรีย และโซมาเลีย เป็นต้น

นอกจากคู่มือการสื่อข่าวที่ไหวรู้ต่อความขัดแย้งเล่มนี้แล้ว Ross ยังมิงงานเขียนเกี่ยวกับบทบาทของผู้สื่อข่าวใน สถานการณ์ความขัดแย้งและการสร้้างสันติภพ เช่น Gender Conflict and Journalism: A handbook for Journalists, Radio Talkshows for Peace Building: A Guide และผลงานล้สุดคือ A Global Curriculum for Media and Peace Building Training for Journalists ประวัติและผลงานของเขาเผยแพร่ผ่านทาง <http://www.rosshoward.ca>

ผู้แปล: วลัษณ์กมล จ้างกมล

นักวิชาการนิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีประสบการณ์ ผู้ลือข้วสายลึงแวดล้อมและคุณภาพชีวิต จากหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวันและเดอะเนชั่น เมื่อปี 2549 ด้รับ การคัดเลือกจากมูลนิธิการศึกษาไทย-อเมริกัน (ฟูลโบรท์) ให้ด้รับทุน Hubert H.Humphrey Fellowship ไป ศึกษาดูงานและพัฒนาวิชาชีฟที่ University of Maryland ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นเวลา 11 เดือน โดยได้ เลือกลงเรียนศึกษาเกี่ยวกับบทบาทลือมวลชนในการสร้้างสันติภพและคล้คลายความขัดแย้ง

วลัษณ์กมล มีความสนใจศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของลือในการพัฒนาท้องถิ่นด้นต้ง ๆ รรรมทังบทบาทในการคล้คลายความขัดแย้งและสร้้างสันติภพ ซึ่งเป็นที่มาของงานแปลช้้นนี้ และงานวิจัยเรื่ง ล้สุดคือ “ลือเพื่อสันติภพ: จริยธรรม การจัดการ และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา” ขณะนี้กำลังศึกษาระดับ ปริญญาเอกสาขาวารสารศาสตร์ ที่ School of Journalism and Communication, University of Queensland ประเทศออสเตรเลีย โดยทำวิทยานิพนธ์ในประเด็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์บทบาทของลือมวลชน ในสถานการณ์ความรุนแรงที่ภาคใต้

คำนำ

คู่มือการสื่อข่าวความขัดแย้งเล่มนี้มุ่งนำเสนอแนวทางการประยุกต์ทฤษฎีผนวกรวมกับแนวปฏิบัติที่เป็นจริงในการสื่อข่าวที่มีสำนึกโหดร้ายต่อความขัดแย้ง เพื่อเป็นเครื่องมือในการทำงานของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อที่อยู่ในพื้นที่เหตุการณ์ความขัดแย้ง เป้าหมายดังกล่าวทำให้คู่มือนี้ถูกเขียนขึ้นมาทั้งเพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการทำงานประจำวันสำหรับผู้สื่อข่าวที่คุ้นเคยกับการทำงานในสถานการณ์ความขัดแย้งอยู่แล้ว และยังเป็นข้อแนะนำเบื้องต้นสำหรับผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์การทำงานในสถานการณ์ลักษณะนี้ได้ด้วย

คู่มือฉบับนี้จัดทำขึ้นด้วยความร่วมมือกันระหว่าง องค์กรสนับสนุนสื่อระหว่างประเทศ (International Media Support - IMS) และสถาบันเพื่อสื่อ นโยบาย และประชาสังคม (Institute for Media, Policy and Civil Society – IMPACS) อีกทั้งเป็นความร่วมมือระหว่าง The Center for Policy Alternatives in Colombo และ The Nepal Press Institute in Katmandu ซึ่งเป็นสถาบันที่ IMS และ IMPACS ต้องขอขอบคุณเป็นพิเศษ นอกจากนี้ จากการทำวิจัยและจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลายครั้งในประเทศ โดยผู้เขียน คือ Ross Howard เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาและกลั่นออกมาเป็นแนวคิดและเครื่องมือในการปฏิบัติที่ปรากฏในคู่มือเล่มนี้ กล่าวได้ว่าหนึ่งในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการซึ่งจัดโดย IMPACS-IMS และ The Center for Policy Alternatives ในประเทศศรีลังกาในเดือนมิถุนายน 2545 ได้ทำให้เกิดเนื้อหาสาระสำคัญของคู่มือฉบับนี้

IMS และ IMPACS มีความยินดีที่ได้จัดทำคู่มือนี้ขึ้นมาร่วมกับองค์กรพันธมิตร และหวังว่าผู้อ่านคู่มือฉบับนี้ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เคยผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการมาร่วมกันหรือจะเป็นผู้อ่านหน้าใหม่ จะพบแนวทางปฏิบัติที่เป็นประโยชน์และเป็นพื้นฐานสำหรับแนวคิดและการปฏิบัติงานข่าวที่มีสำนึกโหดร้ายต่อความขัดแย้งในชีวิตประจำวัน

เชาว่า ซิลเวสเตอร์
ผู้อำนวยการบริหาร

Institute for Media, Policy and Civil Society (IMPACS)

เจสเปอร์ โฮจเบิร์ก
ผู้อำนวยการบริหาร

International Media Support (IMS)

บทนำ: การสื่อสารที่ไหวรู้ต่อความขัดแย้ง	5
---	---

ทำความเข้าใจความขัดแย้ง 6

ความขัดแย้งคืออะไร?	6
อะไรเป็นสาเหตุของความขัดแย้ง.	6
ทำความเข้าใจ “ความรุนแรง”	7

การสื่อสารกับความขัดแย้ง 8

พลังอำนาจของสื่อมวลชน	8
บทบาทหน้าที่โดยจิตใต้สำนึกของสื่อ	9
ทำความเข้าใจอิทธิพลของสื่อ	10
ความขัดแย้งจะคลี่คลายได้อย่างไร	10
อะไรคือประเด็นสำคัญที่ต้องวิเคราะห์	11
ทางเลือกที่มากขึ้นหมายถึงความขัดแย้งที่ลดลง	12
การวิเคราะห์ความขัดแย้งสำหรับผู้สื่อข่าว	12

กรณีตัวอย่างการสื่อสารที่มีคุณภาพ 13

สิ่งที่ไม่ควรทำในการสื่อสารที่มีคุณภาพ	13
องค์ประกอบของการสื่อสารที่มีคุณภาพ	13
การสื่อสารที่เชื่อถือได้กับประชาธิปไตย	14
ความน่าเชื่อถือ ความหลากหลาย และความเป็นอิสระ	14

การสื่อสารสถานการณ์ความขัดแย้ง : สำนักโหวรู้ของนักวารสารศาสตร์ 15

ไม่มีความจริงที่ไร้การแต่งเติม	15
รายการตรวจสอบการสื่อสารที่แสดงถึงสำนักโหวรู้ความขัดแย้ง ของผู้สื่อข่าว	16
ตัวอย่างข่าวที่แสดงถึงสำนักโหวรู้ต่อความขัดแย้งของผู้สื่อข่าว	17

วัฒนธรรมในห้องข่าว 19

ความเป็นวิชาชีพกับความรักชาติ	19
การเข้าถึงอีกฝ่ายหนึ่ง	19
ตัวอย่างข่าวที่แสดงถึงสำนักโหวรู้ต่อความขัดแย้งของผู้สื่อข่าว	20
ความหลากหลายในห้องข่าว	22
รายการตรวจสอบความหลากหลาย	22

สารบัญ

ส่วนที่ 1

ส่วนที่ 2

ส่วนที่ 3

ส่วนที่ 4

ส่วนที่ 5

การสื่อข่าวที่โหวงรู้ต่อความขัดแย้ง

โดยปกติแล้วการสื่อข่าวที่ดีและมีคุณภาพนั้นก็เป็งานที่ยากอยู่แล้ว เพราะข้อมูลและเวลาไม่เคยเพียงพอ ผู้สื่อข่าวต้องทำงานโดยอาศัยความรู้และมาตรฐานทางวิชาชีพที่มีอย่างเต็มที่เพื่อเอาชนะความยากลำบากและสามารถรายงานข่าวได้อย่างถูกต้องครบถ้วนและไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง บทบาทหน้าที่พื้นฐานของการสื่อข่าวหรืองานด้านวารสารศาสตร์ก็คือการทำให้สาธารณชนสามารถตัดสินใจเรื่องราวต่างๆ ได้โดยอยู่บนพื้นฐานของการได้รับข้อมูลที่ดีและเพียงพอ

อย่างไรก็ตาม เมื่อสังคมถูกคุกคามจากสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากความขัดแย้ง วิชาชีพวารสารศาสตร์ก็เผชิญกับความยากลำบากมากยิ่งขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากฝ่ายที่ขัดแย้งกันพยายามที่จะควบคุมสื่อ ข้อมูลข่าวสารจึงอาจเชื่อถือไม่ได้ หรืออาจถูกกลั่นกรองหรือตัดทอน ประกอบกับมีประเด็นความเสี่ยงในความปลอดภัยของตัวผู้สื่อข่าวในสถานการณ์เช่นนี้ การสื่อข่าวที่ดีและมีคุณภาพก็ยิ่งมีความจำเป็นมากที่สุดต่อสังคม การที่จะนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่น่าเชื่อถือแก่สาธารณะในช่วงเวลาที่เกิดสถานการณ์ความขัดแย้งรุนแรงนั้น จำเป็นต้องใช้ทักษะทางวิชาชีพมากเป็นพิเศษกว่าการรายงานข่าวในภาวะปกติ ผู้สื่อข่าวต้องมีความเข้าใจมากขึ้นว่าอะไรคือต้นตอของความขัดแย้ง และความขัดแย้งนั้นจะดำเนินไปหรือจะมีจุดจบลงอย่างไร ผู้สื่อข่าวจำเป็นต้องรู้ว่าจะไปหาข้อมูลต้นตอและทางออกของความขัดแย้งเหล่านั้นได้จากที่ไหน การที่ผู้สื่อข่าวให้ข้อมูลข่าวสารเหล่านี้แก่สาธารณะจะทำให้พวกเขามีความรู้และความเข้าใจมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับความขัดแย้งที่อยู่เบื้องหลังความรุนแรง และมีส่วนช่วยแก้ปัญหาได้ สิ่งสำคัญก็คือผู้สื่อข่าวต้องตระหนักว่าตนเองมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในช่วงเวลาที่เกิดความขัดแย้งในสังคม

คู่มือฉบับนี้จึงเป็นการแนะนำเบื้องต้นให้ผู้สื่อข่าวได้เข้าใจและตระหนักถึงทักษะพิเศษในบทบาทดังกล่าว โดยมีเนื้อหาที่มาจากกรอบมเชิงปฏิบัติการที่ทางองค์กรสนับสนุนสื่อระหว่างประเทศ (International Media Support - IMS) และสถาบันเพื่อสื่อ นโยบาย และประชาสังคม (Institute for Media, Policy and Civil Society – IMPACS) ได้ร่วมกันนำเสนอให้กับผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการที่มีประสบการณ์ในสังคมที่กำลังถูกคุกคามจากปัญหาความขัดแย้ง ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นเครื่องเตือนใจในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าวที่เข้าร่วมอบรม สำหรับผู้สื่อข่าวทั่ว ๆ ไป คู่มือเล่มนี้สามารถเป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้ทักษะการปฏิบัติงานและความรู้ในรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า “การสื่อข่าวที่โหวงรู้ต่อความขัดแย้ง” (Conflict Sensitive Journalism) ซึ่งจะมีส่วนสร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับสังคมที่กำลังเผชิญกับความขัดแย้งได้

เนื้อหาส่วนใหญ่ในคู่มือเล่มนี้ได้มาจากงานชิ้นสำคัญๆ ของผู้ริเริ่มในการฝึกอบรมผู้สื่อข่าวและการสร้างสันติภาพ ได้แก่ Jake Lynch และ Annabel McGoldrick ซึ่งทำงานที่ Taplow Court และ conflictandpeace.org และงานเขียนของพวกเขาคือ Reporting the World รวมทั้งงานเขียน เรื่อง Reporting for Peace for Internews ของ Fiona Lloyd และ Peter du Toit รวมทั้งองค์กรที่สำคัญ คือ The Institute for War and Peace Reporting และ Robert Karl Manoff แห่ง Centre for War, Peace and the News Media และ Malisa Bauman แห่ง The Media Peace Centre in South Africa และท้ายสุดคือข้อมูลจากการศึกษาวิจัยของ IMPACS

ขอขอบคุณผู้เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการการสื่อข่าวสถานการณ์ความขัดแย้งของ IMS ที่ประเทศศรีลังกา และเนปาล และขอขอบคุณ The Centre for Policy Alternatives (CPA) ในประเทศศรีลังกา และ The Nepal Press Club ในเนปาล Sunanda Deshpriya, Chiranjibi Khanal, Binod Bhattari และคนอื่น ๆ รวมทั้งขอขอบคุณ IMS IMPACS และองค์กรพันธมิตรในการเผยแพร่แนวคิดและงานชิ้นนี้

ทำความเข้าใจ “ความขัดแย้ง”

ผู้ที่เป็นผู้สื่อข่าวมืออาชีพนั้นอาจจะไม่รู้ตัวว่าแท้จริงแล้วพวกเขาเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านความขัดแย้งอยู่แล้ว เนื่องจากสำหรับผู้สื่อข่าวแล้ว “ความเปลี่ยนแปลง” คือ “ข่าว” และเมื่อไหร่ก็ตามที่ความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเมื่อนั้น มักมีความเห็นไม่ลงรอยกันหรือความขัดแย้งเกิดขึ้นเสมอ ทั้งที่เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ที่ชอบความเปลี่ยนแปลงกับผู้ที่ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง หรือระหว่างผู้ที่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงกับผู้ที่ต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น ในการทำงานของผู้สื่อข่าวจึงมักจะเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งอยู่เสมอๆ แต่ผู้สื่อข่าวจำนวนมาก มีความรู้เกี่ยวกับความขัดแย้งน้อยมาก ผู้สื่อข่าวมักไม่รู้จักรากเหตุที่แท้จริงของความขัดแย้ง หรือไม่รู้ว่าคุณขัดแย้งจะจบอย่างไร และไม่รู้ว่าคุณขัดแย้งนั้นมีหลายลักษณะ

กว่าห้าสิบปีที่นักการทูต นักเจรจาต่อรอง และนักสังคมศาสตร์ได้ศึกษาเกี่ยวกับความขัดแย้งและพัฒนาคำอธิบายเชิงทฤษฎีเพื่อทำความเข้าใจความขัดแย้งเหมือนๆ กับที่มีการศึกษาในศาสตร์ทางการแพทย์ ธุรกิจ หรือดนตรี แต่พบว่าผู้สื่อข่าวเพียงจำนวนน้อยที่ได้รับการฝึกฝนเรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎีความขัดแย้ง ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ทำหน้าที่เพียงแค่รายงานข่าวความขัดแย้งตามที่เกิดขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับกรรายงานผลทางการแพทย์ พบวารายงานไม่ได้ระบุเพียงแค่อากาของผู้ป่วยเท่านั้น แต่รายงานด้วยว่าสาเหตุของการเกิดโรคคืออะไรและจะรักษาด้วยวิธีการใด ดังนั้น ผู้ที่ทำหน้าที่รายงานข่าวความขัดแย้งจึงต้องมีทักษะและความสามารถเช่นนี้เหมือนกัน

การมีทักษะในการวิเคราะห์ความขัดแย้งจะทำให้ผู้สื่อข่าวสามารถพัฒนาไปสู่ผู้สื่อข่าวมืออาชีพที่มีประสิทธิภาพและเป็นบุคคลที่มีความตระหนักรู้มากขึ้น ซึ่งนี่คือ “การสื่อข่าวที่ไว้วางใจต่อความขัดแย้ง” (Conflict Sensitive Journalism)

ความขัดแย้งคืออะไร?

ความขัดแย้งคือสถานการณ์ที่สองคนสองฝ่ายหรือมากกว่านั้นพยายามที่จะดำเนินการตามเป้าหมายหรือความต้องการโดยเชื่อว่าไม่สามารถร่วมมือกับอีกฝ่ายได้

ความขัดแย้ง (conflict) ที่เกิดขึ้นไม่ใช่ความรุนแรง (violence) ทั้งหมด ความขัดแย้งถือเป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นเมื่อมีความเปลี่ยนแปลง บางคนต้องการเปลี่ยนแปลงแต่บางคนไม่เห็นด้วย ถ้าความไม่เห็นด้วยหรือความขัดแย้งสามารถที่จะจัดการได้อย่างราบรื่นก็ถือว่าเป็นกระบวนการในเชิงบวก แต่ถ้าความขัดแย้งได้รับการจัดการที่ไม่เหมาะสมก็จะนำไปสู่ความรุนแรงได้ ในสถานการณ์ความขัดแย้งที่รุนแรงนั้นผู้คนจะรู้สึกหวาดหวั่นในความปลอดภัยและความอยู่รอดของตนเอง แต่โดยทั่วไปเมื่อเราพูดถึงความขัดแย้ง เรามักจะนึกถึงความขัดแย้งที่รุนแรง

อะไรคือสาเหตุของความขัดแย้ง?

โดยทั่วไปแล้วความขัดแย้งเป็นสิ่งที่คาดการณ์ได้ว่าจะเกิดขึ้นจากสาเหตุต่อไปนี้

- ความขาดแคลนทรัพยากรและการกระจายอย่างไม่เป็นธรรม เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย งาน หรือที่ดิน
- มีการสื่อสารน้อยหรือขาดการสื่อสารระหว่างสองฝ่าย
- กลุ่มที่เกี่ยวข้องมีความคิดและความเชื่อระหว่างกันที่ไม่ถูกต้อง
- ความทุกข์ร้อนที่ไม่ได้รับการแก้ไขมาตั้งแต่อดีต
- มีการกระจายอำนาจที่ไม่เสมอภาค

คำถามสำหรับผู้สื่อข่าว: ต้นตอของความขัดแย้งในประเทศของท่านน่าจะเกิดจากสาเหตุอะไร และอะไรที่ทำให้ความขัดแย้งกลายเป็นความรุนแรง

* ย่อหน้านี้คัดลอกและปรับปรุงมาจาก
 “Peace Journalism, What is it? How to do it?” โดย Annabel McGoldrick และ Jake Lynch สามารถสืบค้นและอ่านเพิ่มเติมได้ที่ www.reportingtheworld.org.uk คลิปที่เหตุการณ์ปี 2003 แล้วคลิกที่ Peace Journalism Training โดยคู่มือสามารถเข้าถึงได้จากมุมมองล่าง

ทำความเข้าใจกับความรุนแรง

ความขัดแย้งทางกายภาพที่รุนแรงนั้นผู้สื่อข่าวสามารถระบุและอธิบายได้ง่าย สิ่งที่เกิดขึ้นในความขัดแย้งเชิงกายภาพคือ คนและกลุ่มต่างๆ ที่อยู่ในสถานการณ์ความขัดแย้งพยายามที่จะทำร้ายหรือเอาชีวิตซึ่งกันและกัน และมีคนที่ตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่เดียวกันก็ยังมี ความขัดแย้งในรูปแบบอื่น ๆ อีกที่เป็นภัยต่อสังคมและความขัดแย้งเหล่านี้ก็ยากที่ผู้สื่อข่าวจะสัมผัสและอธิบาย

* ย่อหน้านี้ตัดตอนและปรับปรุงมาจาก “Peace Journalism. What is it? How to do it?” โดย Annabel McGoldrick และ Jake Lynch สามารถ สืบค้นและอ่านเพิ่มเติมได้ที่ www.reportingtheworld.org.uk คลิปที่เหตุการณ์ปี 2003 แล้วคลิกที่ Peace Journalism Training โดยคู่มือสามารถเข้าถึงได้จากปุ่มขวามือล่าง

ความรุนแรงทางวัฒนธรรม (cultural violence) ความรุนแรงในลักษณะนี้เป็นเรื่องของวิถีคิดของคนกลุ่มหนึ่งมีต่อคนอีกกลุ่มหนึ่งมาเป็นระยะเวลายาวนาน อาจแสดงออกในลักษณะคำพูด ภาพลักษณ์หรือความเชื่อที่ก่อให้เกิดความรุนแรงในเชิงกายภาพ เช่น

- **วาทะที่แสดงความเกลียดชัง** (hate speech) เป็นลักษณะที่กลุ่มต่างเชื้อชาติหรือต่างวัฒนธรรมพูดถึงกันผ่านทางที่ไม่ดีอย่างเปิดเผย กลุ่มหนึ่งกล่าวหาว่าอีกกลุ่มเป็นผู้ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ และพยายามใช้ความรุนแรงเพื่อกำจัดกลุ่มที่ถูกกล่าวหา
- **การสร้างความรู้สึกเกลียดกลัวชาติอื่น** (xenophobia) ความรู้สึกแบบนี้จะทำให้เกิดการรับรู้ที่ผิดๆ และก่อให้เกิดนโยบายที่สร้างความขัดแย้งระหว่างประเทศ
- **ตำนานหรือเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับวีรบุรุษสงคราม** (myths and legends of war heroes) การนำเสนอเรื่องเล่าในอดีตเกี่ยวกับสงครามและชัยชนะเพียงด้านเดียวของชาติใดชาติหนึ่งผ่านเพลงหรือหนังสือประวัติศาสตร์สามารถเป็นต้นเหตุของความเกลียดชังต่อฝ่ายตรงกันข้ามได้
- **การอ้างความเชื่อทางศาสนาเพื่อก่อสงคราม** (religious justifications for war) การขาดความอดกลั้นอย่างรุนแรงต่อความเชื่อของผู้อื่น ทำให้เกิดความขัดแย้งได้
- **การกีดกันทางเพศ** (gender discrimination) การออกกฎหมายหรือการกำหนดแนวปฏิบัติที่กีดกันผู้หญิงแต่ไม่กีดกันผู้ชาย ถือว่าเป็นความรุนแรงรูปแบบหนึ่ง

ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง (structural violence) เป็นลักษณะของความรุนแรงที่เป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายหรือประเพณีปฏิบัติของกลุ่มหรือสังคม อันตรายของความรุนแรงประเภทนี้คือเป็นความรุนแรงที่อนุญาตให้ทำได้โดยชอบด้วยกฎหมายหรือประเพณี และเป็นความรุนแรงที่มักถูกละเลยหรือมองข้ามไป เช่น

- **การเหยียดเชื้อชาติหรือเพศในเชิงสถาบัน** (institutionalized racism or sexism) เช่น การออกกฎหมายหรือการปฏิบัติที่ไม่มีความเสมอภาคทางเพศและเชื้อชาติ
- **ลัทธิล่าอาณานิคม** (colonialism) การที่ประเทศหนึ่งสูญเสียการปกครองตนเอง และต่างประเทศเข้ามาใช้อำนาจในการควบคุมกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญทั้งหมด
- **การกดขี่** (extreme exploitation) เช่น ระบบทาส
- **ความยากจน** (poverty) ซึ่งเป็นสาเหตุใหญ่ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งอันนำไปสู่ความรุนแรงของโลก
- **การคอร์รัปชันและการหาประโยชน์เข้าพวกพ้องของผู้มีอำนาจ** (corruption and nepotism) กระบวนการตัดสินใจของรัฐบาลได้รับอิทธิพลหรือตัดสินใจจากการให้สินบน การเลือกที่รักมักที่ชังและความเกี่ยวข้องทางครอบครัวหรือเครือญาติ
- **การกีดกันเชิงโครงสร้าง** (structural segregation) เช่น กฎหมายที่บังคับให้คนต้องอยู่แยกกลุ่มแยกพื้นที่ซึ่งแย้งกับความต้องการของพวกเขา

ในการรายงานข่าวและการวิเคราะห์ความขัดแย้งนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สื่อข่าวจะต้องสามารถจำแนกรูปแบบและลักษณะของความรุนแรงเหล่านี้ให้ได้ เพราะเป็นสิ่งที่จะทำให้เข้าใจต้นตอที่แท้จริงของความรุนแรงทางกายภาพ และการยุติความรุนแรงทางกายภาพเพียงอย่างเดียวจะยังไม่เพียงพอ เพราะความรุนแรงเหล่านี้จะเกิดขึ้นอีกถ้าหากความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมและเชิงโครงสร้างยังคงถูกละเลย

คำถามสำหรับผู้สื่อข่าว: มีความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมและเชิงโครงสร้างในประเทศของท่านหรือไม่ และมีการนำมารายงานผ่านสื่อหรือไม่ นอกจากนี้ ความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงดังกล่าวได้ถูกนำเสนอผ่านสื่อหรือไม่

การสื่อสารกับความขัดแย้ง

พลังอำนาจของสื่อมวลชน

สังคมส่วนใหญ่พยายามพัฒนาวิธีการที่จะจัดการกับความขัดแย้งโดยปราศจากความรุนแรง ปกติแล้วบุคคลที่ถือว่าเป็นผู้มีความเป็นธรรม เช่น ผู้สูงอายุในหมู่บ้าน ผู้พิพากษา หรือศาลระหว่างประเทศจะเป็นผู้ได้รับการมอบหมายอำนาจให้เป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับการคลี่คลายความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ ทุกคนต้องเคารพการตัดสินใจดังกล่าว หากการตัดสินไม่เป็นธรรมและไม่ได้รับการยอมรับ ความขัดแย้งก็อาจกลายเป็นความรุนแรงได้

ผู้ประกอบการวิชาชีพหลายแขนง เช่น ผู้ให้คำปรึกษา ผู้นำชุมชน นักการทูต นักเจรจาต่อรอง และนักวิชาการได้พยายามคิดและหาวิธีการที่จะยุติความขัดแย้งที่รุนแรง กลุ่มคนเหล่านี้ค้นพบว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะภายในครอบครัว ระหว่างเพื่อนบ้าน ระหว่างกลุ่มภายในประเทศ หรือระหว่างประเทศ จะยุติลงได้นั้นต้องมีบางสิ่งเกิดขึ้นเพื่อที่จะทำให้ความขัดแย้งนั้นยุติลง

สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะต้องเกิดขึ้นก็คือการสื่อสาร เพราะการที่จะทำให้ทั้งสองฝ่ายสามารถเดินไปสู่การแก้ปัญหาที่ไม่ใช้ความรุนแรงได้ก็คือ ทั้งสองฝ่ายจะต้องพูดคุยกัน และตรงนี้เองที่วิชาชีพวารสารศาสตร์หรือการสื่อสารต้องเข้ามาเกี่ยวข้อง

บทบาทโดยจิตใต้สำนึกของสื่อ

ผู้สื่อข่าวมืออาชีพนั้นไม่ได้มุ่งหวังที่จะเป็นผู้ลดปัญหาความขัดแย้ง พวกเขาหวังที่จะนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และไม่ลำเอียงเข้าข้างใคร แต่บ่อยครั้งที่การสื่อข่าวที่ดีเช่นนี้ช่วยทำให้ความขัดแย้งลดลง

ในการที่จะช่วยคลี่คลายความขัดแย้งนั้นมีหลายช่องทางด้วยกัน ซึ่งในกระบวนการสื่อข่าวที่ดี ผู้สื่อข่าวสามารถที่จะมีบทบาทสำคัญตรงนี้ได้โดยอัตโนมัติผ่านกระบวนการทำงานที่ทำเป็นประจำอยู่แล้ว ดังนี้

1. การเป็นช่องทางในการสื่อสาร (channeling communication)

สื่อมวลชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นสื่อข่าวสาร (news media) นั้นมักเป็นสื่อกลางที่สำคัญระหว่างฝ่ายต่างๆ ที่ขัดแย้งกัน บางครั้งสื่อถูกใช้โดยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพื่อส่งสารที่คุกคามข่มขู่ แต่ในบางครั้ง คู่กรณีความขัดแย้งสื่อสารกันโดยผ่านสื่อหรือผ่านผู้สื่อข่าวเฉพาะคน

2. การให้การศึกษา (educating)

แต่ละฝ่ายที่อยู่ในเหตุการณ์ความขัดแย้งจำเป็นต้องรู้ว่าเงื่อนไขและข้อจำกัดของอีกฝ่ายในการสร้างความสมานฉันท์คืออะไร เช่น การเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอำนาจนั้นสามารถให้ความรู้แก่อีกฝ่ายเพื่อหลีกเลี่ยงข้อเรียกร้องการแก้ปัญหา ทำให้การแก้ปัญหาหยาบและรวดเร็ว

3. การสร้างความเชื่อมั่น (confidence-building)

การขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกันเป็นสาเหตุที่สำคัญของปัญหาความขัดแย้ง สื่อสามารถช่วยลดความสงสัยและความไม่ไว้วางใจกันได้โดยเจาะลึกข้อมูลต่างๆ และเปิดเผยให้มากที่สุดเพื่อจะได้ไม่มีความลับให้กลัวกัน นอกจากนี้ การรายงานข่าวที่ดียังสามารถที่จะนำเสนอตัวอย่างของทางออกจากที่อื่นๆ และอธิบายให้เห็นถึงความพยายามและความเป็นไปได้ของการสร้างความสมานฉันท์ทางสังคม

4. การแก้ไขการรับรู้และความเข้าใจที่ผิดๆ (correcting misperceptions)

สื่อสามารถตรวจสอบและรายงานให้ทราบถึงความเข้าใจและการรับรู้ที่ผิดๆ ที่ทั้งสองฝ่ายมีต่อกัน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ฝ่ายที่ขัดแย้งทบทวนมุมมองและหันหน้าเข้าหากันเพื่อลดความขัดแย้ง

5. การสร้างความรู้สึกของความเป็นมนุษย์ (making them human)

การทำให้แต่ละฝ่ายรู้จักตัวตนกันมากขึ้นเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ การสื่อสารที่ดีต้องสะท้อนเรื่องราวของคนที่เกี่ยวข้องเหล่านี้และอธิบายว่าเขาเหล่านั้นได้รับผลกระทบอะไรบ้าง

6. การอธิบายผลประโยชน์พื้นฐาน (identifying underlying interests)

ในเหตุการณ์ความขัดแย้งนั้นแต่ละฝ่ายจำเป็นต้องรู้ถึงผลประโยชน์พื้นฐานที่แท้จริงของแต่ละฝ่าย การสื่อสารที่ดีจะต้องซักถามและหาคำตอบที่แท้จริง มองให้พบผลประโยชน์ของผู้นำและเสาะหาผลประโยชน์ของกลุ่มที่ใหญ่กว่า

7. การเป็นพื้นที่ระบายอารมณ์ความรู้สึก (emotional outlet)

การที่จะให้ความขัดแย้งคลี่คลายได้นั้น จำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์หรือพื้นที่ให้ฝ่ายต่างๆ ได้ระบายความรู้สึกโกรธแค้น หรือความโกรธ เพราะไม่เช่นนั้นอาจทำให้เกิดการระเบิดความอัดอั้นและทำให้สถานการณ์เลวร้ายลง สื่อสามารถเป็นพื้นที่ที่สำคัญในการเปิดโอกาสให้แต่ละฝ่ายได้พูดแทนที่จะให้เกิดการถกเถียงอย่างซึ่งหน้าระหว่างฝ่ายตรงกันข้าม การโต้แย้งหลายอย่างสามารถต่อสู้ทางสื่อได้แทนการต่อสู้บนถนน และความขัดแย้งจะได้รับการแก้ไขก่อนที่จะกลายเป็นความรุนแรง

8. การกำหนดกรอบในการสื่อสารความขัดแย้ง (framing the conflict)

การอธิบายเหตุการณ์ความขัดแย้งในรูปแบบที่แตกต่างสามารถช่วยลดความตึงเครียดได้ ดังนั้นในการสื่อสารที่ดีทั้งผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการต้องพยายามแสวงหาแง่มุมที่แตกต่าง ทักษะที่เป็นทางเลือกอื่น หรือมีความเข้าใจในแบบใหม่ แต่ยังคงดึงดูดให้คนสนใจในเรื่องเดิม การสื่อสารที่ดีนั้นสามารถกำหนดกรอบความคิดใหม่เกี่ยวกับความขัดแย้งสำหรับคู่ขัดแย้งทั้งสองฝ่ายได้

9. การรักษาน้ำหน้าและสร้างความเห็นชอบ (face-saving, consensus-building)

เมื่อฝ่ายต่างๆ ที่ขัดแย้งพยายามที่จะหาทางแก้ปัญหาที่ต่างฝ่ายต่างนั้น ทั้งสองฝ่ายต้องพยายามลดความหวาดกลัวของผู้สนับสนุน ในการรายงานข่าวผู้สื่อข่าวต้องให้ผู้ข่าวรักษาน้ำหน้าได้และสร้างความเห็นชอบและต้องเข้าถึงแม้แต่ผู้อพยพและผู้อาศัยอยู่แดนไกล

10. การเสนอทางออก (solution building)

ในเหตุการณ์ความขัดแย้งนั้นแต่ละฝ่ายมักจะมีข้อเรียกร้องเฉพาะของตนที่เสนอขึ้นมา ดังนั้นในการรายงานข่าวแต่ละวันสื่อจะต้องพยายามสรุป และรายงานให้เห็นถึงสิ่งที่เป็นข้อเสนองานออกของปัญหา แทนการนำเสนอวาทะเกี่ยวกับความเดือดร้อนยุ่งยากเข้าไปซ้ำมา การสื่อสารที่ดีเป็นกระบวนการในการแสวงหาทางออกตลอดเวลา

11. การสร้างสมดุลอำนาจ (encouraging a balance of power)

เมื่อมีการเจรจาเกิดขึ้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งต่างก็คาดหวังว่าพวกเขาจะต้องได้รับความสนใจและให้ความสำคัญอย่างเท่าเทียมกัน การสื่อสารที่ดีช่วยในการเจรจาต่อรอง เพราะการรายงานไม่เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนั้น จะมีความสมดุลให้ความสำคัญกับทุกฝ่ายและช่วยให้เกิดสมดุลอำนาจเพื่อประโยชน์ในการรับฟังข้อร้องเรียนและหาทางออก

“การสื่อสารที่ดี เป็นกระบวนการในการแสวงหาทางออกตลอดเวลา”

ทำความเข้าใจอิทธิพลของสื่อ

บทบาทสำคัญทั้ง 11 ประเด็นดังกล่าวนี้เป็นเพียงแค่ส่วนหนึ่งของกระบวนการลดความขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือกลุ่ม ผู้สื่อข่าวสามารถทำได้โดยเป็นส่วนหนึ่งของงานที่ทำอยู่ตามปกติอยู่แล้ว หากผู้สื่อข่าวมีความเข้าใจถึงผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานดังกล่าวจะทำให้ตระหนักมากยิ่งขึ้นถึงความสำคัญของบทบาทหน้าที่ของตนเองในสถานการณ์ความขัดแย้ง ผู้สื่อข่าวต้องแสวงหาความจริงที่ถูกต้องและนำเสนอโดยเลือกใช้ถ้อยคำอย่างระมัดระวัง

นอกจากนี้ ผู้สื่อข่าวต้องตระหนักว่าบทบาทเหล่านี้มักจะเกิดขึ้นในกระบวนการเจรจาต่อรองและการเจรจาเพื่อสันติที่เป็นการประชุมที่ไม่เปิดเผย เมื่อรู้เช่นนี้แล้วผู้สื่อข่าวจะสามารถรายงานการเจรจาได้อย่างเข้าใจมากยิ่งขึ้น จากตัวอย่างที่เกิดขึ้นในประเทศศรีลังกา เมื่อมีการเจรจาทันทีครั้งแรกเกิดขึ้น ผู้เจรจาทันทีกลัวว่าสื่อมวลชนจะไม่เข้าใจกระบวนการและอาจสร้างความเข้าใจผิดและทำลายความเชื่อมั่นของการเจรจาต่อรองได้

คำถามสำหรับผู้สื่อข่าว: มีบทบาทหลัก 2-3 บทบาทจากทั้งหมด 11 บทบาทที่กล่าวไปแล้วหรือไม่ที่สื่อในประเทศของท่านได้นำไปปฏิบัติ มีการรายงานข่าวเกี่ยวกับทางออกของปัญหาอย่างน้อยเพียงใด ผู้สื่อข่าวได้เร่งเร้าให้ผู้นำของฝ่ายความขัดแย้งทั้งสองฝ่ายเกี่ยวกับการนำเสนอรายละเอียดของทางออกหรือไม่ ผู้สื่อข่าวได้รายงานความจริงและสิ่งที่เป็นรากฐานของปัญหาที่แท้จริงหรือไม่

ความขัดแย้งจะคลี่คลายได้อย่างไร?

สิ่งสำคัญที่จะต้องรู้ก็คือการยุติความขัดแย้งนั้นมีหลายทางออก

ลองพิจารณาถึงตัวอย่างความขัดแย้งที่สมมุติขึ้นมาคือ กลุ่มคนสองกลุ่มขัดแย้งกันเรื่องผลสัม ต้นสัมอยู่ในที่ดินของกลุ่มหนึ่ง ในขณะที่ผลสัมลูกนี้อยู่ในกิ่งที่ยื่นไปในที่ดินของกลุ่มอื่น ทั้งสองกลุ่มต่างอ้างความเป็นเจ้าของสัมผลนี้

ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งนี้มี 4 หนทางที่จะทำให้ความขัดแย้งยุติ ดังนี้

1. ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดชนะ (One party prevails)

- ทั้งสองกลุ่มต่อสู้แย่งชิงกันด้วยความรุนแรง ฝ่ายที่แข็งแกร่งกว่าได้รับชัยชนะได้ผลสัม ขณะที่ฝ่ายที่แพ้ก็โกรธแค้นและผูกพยาบาท
- มีการแต่งตั้งผู้ตัดสินที่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งขึ้นมา ซึ่งผู้ตัดสินอาจได้รับสินบนหรือไม่เป็นธรรม หรือกระบวนการล่าช้าและหมดเปลืองงบประมาณจำนวนมาก ผู้ที่ได้รับการตัดสินว่าแพ้ก็ไม่พอใจ
- การจ่ายค่าชดเชย ฝ่ายหนึ่งจ่ายค่าตอบแทนให้อีกฝ่ายเพื่อที่จะได้ผลสัมมา แต่อาจเป็นค่าชดเชยที่มีราคาสูง

2. การถอนตัวออกมา (Withdrawal)

- ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายปลีกตัวออกไป แต่ความขัดแย้งก็ยังไม่ได้รับการแก้ไขและยังไม่มีใครพอใจ
- ฝ่ายหนึ่งทำลายผลสัมหรือโยนทิ้งไป การทำลายผลสัมอาจเป็นการใช้ความรุนแรง ทั้งสองฝ่ายต่างสูญเสียผลสัมไป
- ทั้งสองฝ่ายไม่ทำอะไร ผลสัมก็เน่าไปและทั้งสองฝ่ายต่างก็สูญเสีย

* ย่อหน้านี้คัดลอกและปรับปรุงมาจาก "Peace Journalism, What is it? How to do it?" โดย Annabel McGoldrick และ Jake Lynch สามารถสืบค้นและอ่านเพิ่มเติมได้ที่ www.reportingtheworld.org.uk คลังที่เหตุการณ์ปี 2003 แล้วคลิกที่ Peace Journalism Training โดยคู่มือสามารถเข้าถึงได้จากมุมมองชาวมือล่าง

3. การประนีประนอม ทางออกที่เป็นประโยชน์มากกว่า (Compromise. A more useful way)

- ผ่าล้มผลนั้นเพื่อที่ทั้งสองฝ่ายจะได้แบ่งปันกัน
- ปกป้องแล้วแบ่งกันที่ละกลีบสลัดไปมาแต่ละฝ่ายจนกระทั่งหมด ในกรณีนี้ล้มกลายเป็นทรัพยากรที่สามารถนำมาแบ่งปันกันได้มากขึ้น อาจจะแบ่งได้ไม่เท่าเทียมกันแต่ก็ทำให้ทั้งสองฝ่ายพอใจ
- คั้นให้เป็นน้ำส้ม วิธีการนี้ทำให้วิธีการมองผลล้มเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กลายเป็นทรัพยากรที่มูลค่าเปลี่ยนไป น้ำส้มสามารถนำมาแบ่งปันกันได้ อาจจะไม่เท่าเทียมกัน แต่ก็ทำให้ทั้งสองฝ่ายพอใจ

4. การก้าวพ้นกรอบความคิดเดิม ทางออกที่แท้จริงของความขัดแย้ง (Transcendence. Real resolution of conflict)

- ดึงให้มีคนเข้ามามีส่วนร่วมในผลประโยชน์นี้มากขึ้น ไม่มีกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้รับผลประโยชน์จากล้มเพียงกลุ่มเดียว เพื่อนบ้านที่อยู่ในชุมชนของคุณความขัดแย้งนี้อาจตัดสินใจว่าล้มผลนี้เป็นทรัพยากรของชุมชน และกระตุ้นให้ทั้งสองฝ่ายแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรง
 - หาล้มมาเพิ่มอีกหนึ่งผล โดยเพื่อนบ้านอาจจะไปหาซื้อล้มมาจากตลาดหรือจากที่อื่น ๆ ในโลกที่มีล้มเกินความต้องการ เพื่อจะได้เอามาแบ่งปันให้กับทั้งสองฝ่ายและช่วยทำให้ความขัดแย้งจบลง
 - สองฝ่ายตกลงเห็นพ้องกัน อาจจะโดยการสนับสนุนของชุมชนในการที่จะทำเค้กส้มขึ้นมา เพื่อนำไปขายในตลาดและนำเอาเงินที่ได้มาแบ่งกันระหว่างสองฝ่าย ผลล้มในสถานการณ์นี้ถูกมองต่างออกไปจากเดิม ถือเป็นทรัพยากรที่ทำให้ทั้งสองกลุ่มได้รับผลกำไร
 - ทั้งสองกลุ่มเอาเมล็ดล้มมาเพาะปลูกและทำสวนส้มขึ้นมา และทั้งสองกลุ่มก็กลายเป็นผู้ค้าล้มที่มั่งคั่งในชุมชนด้วยกัน นี่ถือเป็นทางออกที่ดีและสมบูรณ์แบบที่สุด
- กรณีสมมุติไม่เพียงแนะนำว่าเพื่อนบ้านในชุมชนสามารถที่จะก้าวเข้ามาและบอกกับคุณความขัดแย้งว่าจะทำอะไรเท่านั้น แต่ถือเป็นเรื่องสำคัญสำหรับคุณความขัดแย้งที่จะต้องฟังความคิดเห็นและข้อเสนอของคนกลุ่มใหญ่ว่ามีทางออกอย่างไร รวมทั้งขอความช่วยเหลือจากชุมชนในการก้าวไปสู่ทางแก้ปัญหานั้น

อะไรคือประเด็นสำคัญที่ต้องวิเคราะห์?

สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนก็คือ เราต้องมองความขัดแย้งมากกว่ามุมมองเดียว

- เมื่อต้นตอของความขัดแย้งถูกมองว่าเป็นทรัพยากรที่ต้องแบ่งปันกัน เมื่อนั้นโอกาสที่ความขัดแย้งจะกลายเป็นความรุนแรงมีน้อยลง
- เมื่อคนกลุ่มใหญ่ในชุมชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับตอของความขัดแย้ง จะกลายเป็นความกดดันไม่ให้คุณความขัดแย้งใช้ความรุนแรงได้
- เมื่อมีทางเลือกหลาย ๆ ทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ความรุนแรงก็เป็นทางออกที่ได้รับความสนใจน้อยลง

ทางเลือกที่มากขึ้นหมายถึงความขัดแย้งที่ลดลง

ทางหนึ่งที่จะเพิ่มทางเลือกในข้อพิพาทต่าง ๆ ก็คือการดึงคนเข้ามาเกี่ยวข้องกับสถานการณ์นี้ให้มากขึ้น เพราะทำให้มีความคิดเห็นต่อปัญหาที่หลากหลายมากขึ้น ทำให้มีการแบ่งปันทางออกที่ค้นพบใหม่ เมื่อทั้งสองฝ่ายอยู่ในภาวะที่ถึงทางตัน สมาชิกคนอื่นๆ ในชุมชน เช่น ผู้นำทางศาสนา กลุ่มทางธุรกิจ กลุ่มประชาสังคม ประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นมิตร หรือองค์กรระหว่างประเทศ สามารถนำเสนอวิสัยทัศน์ที่แตกต่างและวิธีการแก้ปัญหาทางเลือกอื่นๆ ได้

การคลี่คลายความขัดแย้งอาจมีความซับซ้อนสูง เช่นกรณีเหตุการณ์ในประเทศโมซัมบิก (Mozambique) หลังจากเกิดสงครามมาประมาณ 30 ปี ความขัดแย้งระหว่างสองกลุ่มในประเทศนี้ได้รับการแก้ไขในปีพ.ศ.2535 โดยมีวิธีการคือ

- มีกลุ่มต่างๆ 14 กลุ่ม 6 ประเทศ และ 6 กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนเข้ามาเกี่ยวข้องในการคลี่คลายความขัดแย้ง
- มีผู้เกี่ยวข้องและข้อเสนอแนะจำนวนมาก ซึ่งทำให้เป็นการยากที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะก้าวออกไปจากการเจรจาได้
- ในการเจรจาเพื่อสันติที่โมซัมบิกมีทั้งกลุ่มที่อยู่ภายในและภายนอกการเจรจา เพื่อช่วยให้ทั้งสองฝ่ายได้สื่อสาร เตรียมความคิดและการโต้ตอบกันได้
- ทุกฝ่ายเริ่มต้นด้วยการหาข้อตกลงในประเด็นเล็กๆ หลังจากนั้นค่อยพัฒนาไปสู่ประเด็นที่ใหญ่ขึ้น

การวิเคราะห์ความขัดแย้งสำหรับผู้สื่อข่าว

สำหรับผู้สื่อข่าวแล้ว การวิเคราะห์ความขัดแย้งหมายถึงอะไร

- ผู้สื่อข่าวควรแสวงหาฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและความคิดเห็นที่แตกต่าง ไม่ควรนำเสนอซ้ำๆ แต่เฉพาะข้อเรียกร้องของฝ่ายผู้นำเดิมๆ
- ผู้สื่อข่าวควรตรวจสอบสิ่งที่แต่ละฝ่ายกำลังแสวงหา และความเป็นไปได้ที่จะถอนตัว ประนีประนอม หรือการก้าวข้ามกรอบความคิดเดิม ผู้สื่อข่าวต้องเขียนเกี่ยวกับความเป็นไปได้เหล่านี้
- การวิเคราะห์ความขัดแย้งทำให้ผู้สื่อข่าวเข้าใจว่าผู้เจรจาต่อรองกำลังทำอะไรอยู่และสามารถรายงานข่าวได้อย่างน่าเชื่อถือมากขึ้น
- การวิเคราะห์ความขัดแย้งทำให้ผู้สื่อข่าวสามารถระบุแหล่งข่าวที่จะไปหาข้อมูลได้มากขึ้น

“การที่ผู้สื่อข่าวให้ข้อมูลข่าวสารเหล่านี้
แก่สาธารณชนจะทำให้พวกเขามีความรู้
และความเข้าใจมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับความ
ขัดแย้งที่อยู่เบื้องหลังความรุนแรง
และมีส่วนช่วย แก้ปัญหา ได้”

กรณีตัวอย่างการสื่อข่าวที่มีคุณภาพ

ในสถานการณ์ความขัดแย้ง ประชาชนต้องมีข้อมูลที่ดีเพื่อเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจและสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ด้วย ดังนั้น จึงต้องอาศัยการสื่อข่าวที่มีคุณภาพ ผู้สื่อข่าวมืออาชีพทั่วโลกต่างก็พัฒนาหลักการและมาตรฐานเบื้องต้นเพื่อที่จะทำงานสื่อข่าวได้อย่างมีคุณภาพ แต่ในหลายพื้นที่ผู้สื่อข่าวต้องทำงานอยู่ในสถานการณ์การควบคุมของรัฐบาลหรือกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอำนาจ อย่างไรก็ตาม หากที่ใดก็ตามที่ผู้ประกอบวิชาชีพข่าวสามารถทำงานได้อย่างเป็นอิสระ และสามารถควบคุมการทำงานของตนเองได้ ก็ถือว่าเป็นมาตรฐานทางวิชาชีพที่ดี

ขณะนี้มาตรฐานทางวิชาชีพหรือจรรยาบรรณทางวิชาชีพของผู้สื่อข่าวทั่วโลกมีอยู่มากกว่า 50 องค์การมีหลักการคล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถเข้าไปค้นคว้าเพิ่มเติมได้ที่ www.uta.fi/ethicsnet และที่นำเสนอต่อไปนี้เป็นตัวอย่างหนึ่งจากสมาพันธ์ผู้สื่อข่าวนานาชาติ (International Federation of Journalists – www.ifj.org)

สิ่งที่ไม่ควรทำในการสื่อข่าวที่มีคุณภาพ

- ใส่ความหรือหมิ่นประมาท (defamatory) การสื่อข่าวที่ดีจะต้องไม่โกหกหรือบิดเบือนความจริงเกี่ยวกับบุคคล
- คัดลอกมาจากแหล่งอื่น (derivative) การสื่อข่าวที่ดีจะต้องไม่คัดลอกสิ่งที่ผู้อื่นเคยนำเสนอในที่อื่นมานำเสนอซ้ำ การคัดลอกงานของผู้อื่นอาจเป็นการนำเสนอซ้ำข้อมูลที่ผิด ๆ ก็เป็นไปได้
- มีเจตนาร้ายต่อผู้อื่น (malicious) วิชาชีพผู้สื่อข่าวมีอำนาจ การรายงานข่าวสามารถทำลายชื่อเสียงของผู้อื่นได้ สามารถทำให้คนตกอยู่ในอันตรายได้ หรือทำให้สังคมตื่นตระหนก การสื่อข่าวที่ดีจะต้องไม่มีเจตนาร้ายที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้อื่น
- รับสินบน (corrupt) การสื่อข่าวที่ดีจะต้องไม่เกี่ยวข้องกับเงินสินบน ต้องไม่มีกรณีพิเศษสำหรับใครคนใดคนหนึ่ง การสื่อข่าวที่ดีไม่ได้มีไว้เพื่อขาย

องค์ประกอบของการสื่อข่าวที่มีคุณภาพ

1. ความถูกต้องครบถ้วน (accuracy)

ข้อมูลที่ถูกต้องถือว่ามีความสำคัญมากที่สุดในบรรดาองค์ประกอบทั้งหมด ทุกอย่างที่รายงานไปไม่ว่าจะเป็นการสะกดชื่อ ความจริงที่เกิดขึ้น หรือ ความหมายแท้จริงที่ถูกลีลาออกมาจะต้องรายงานอย่างถูกต้อง ผู้สื่อข่าวที่ดีจะต้องมีการตรวจสอบหลักฐานและความถูกต้องของสิ่งเหล่านั้นก่อนที่นำเสนอออกไปสู่สาธารณชน

ผู้สื่อข่าวที่ดีต้องเร่งรีบที่จะไปหาข่าวก่อนสิ่งอื่นใด แต่ก่อนอื่นนั้นผู้สื่อข่าวจะต้องได้ข่าวที่ถูกต้องด้วย ไม่มีประชาชนคนไหนอยากพูดกับผู้สื่อข่าวถ้าเขารู้สึกหวั่นเกรงว่าผู้สื่อข่าวจะรายงานสิ่งที่เขาพูดอย่างไม่ถูกต้อง หรือไม่อธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างตรงตามความเป็นจริง

2. การไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดหรือความสมดุล (impartiality/balance)

แทบจะทุกๆ ข้อกำหนดทางจรรยาบรรณของวิชาชีพผู้สื่อข่าวต่างก็ให้ความสำคัญกับการไม่เป็นพวกพ้องหรือการไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในการรายงานข่าว การที่จะทำเช่นนี้ได้ ผู้สื่อข่าวที่ดีจะต้องทำให้มีการรายงานข่าวที่มีความสมดุล นั่นคือ การต้องมีการรายงานข้อมูลของทั้งสองฝ่าย ซึ่งส่วนใหญ่ในความขัดแย้งนั้นมักจะมีสองฝ่ายเสมอ ประชาชนต้องการที่จะรู้ว่าทั้งสองฝ่ายพูดอะไรและมีผลกระทบอะไรกับเขาบ้าง

ความสมดุลนี้มีความสำคัญกับการรายงานข่าวพอ ๆ กับความถูกต้องครบถ้วน ไม่มีประชาชนคนใดอยากพูดกับผู้สื่อข่าวที่รายงานข่าวเพียงด้านเดียว

การไม่ฝึกใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยังหมายถึงว่าผู้สื่อข่าวมืออาชีพจะต้องไม่เป็นผู้นำการเคลื่อนไหวทางการเมืองหรือกิจกรรมความเคลื่อนไหวอื่น ๆ การสื่อข่าวที่เป็นกลางจะเป็นเกราะป้องกันที่สำคัญให้กับผู้สื่อข่าวในสถานการณ์ความขัดแย้ง ผู้สื่อข่าวจะได้รับการยอมรับถ้าเขาไม่เลือกข้างในการรายงานข่าว

3. ความรับผิดชอบ (responsibility)

ผู้สื่อข่าวมีพันธะหน้าที่ต่อประชาชนที่ถูกกล่าวถึงในข่าว และต่อสังคมที่ผู้สื่อข่าวรายงานข่าวไปให้รับทราบ ผู้สื่อข่าวมีความรับผิดชอบในการปกป้องแหล่งข่าว แหล่งข่าวจำนวนมากไม่กล้าที่จะบอกข้อมูลกับผู้สื่อข่าวเพราะเกรงว่าจะถูกเปิดเผยชื่อ

ผู้สื่อข่าวที่ดีจะต้องใช้วิธีการที่ซื่อสัตย์ในการได้มาซึ่งข้อมูลข่าว ซึ่งนั่นหมายถึงว่าจะต้องไม่ละเมิดกฎหมายด้วย

ความถูกต้องครบถ้วน + การไม่ฝึกใฝ่ฝ่ายใด + ความรับผิดชอบ = ความน่าเชื่อถือ

องค์ประกอบทั้งสามประการนี้ถือเป็นมาตรฐานเบื้องต้นของการทำให้วิชาชีพผู้สื่อข่าวได้รับความเชื่อถือจากประชาชน ซึ่งอาจเรียกว่า “การสื่อข่าวที่น่าเชื่อถือ” (reliable journalism) การสื่อข่าวที่เชื่อถือได้ต้องมีความถูกต้อง (accuracy) ไม่ฝึกใฝ่ฝ่ายใด (impartial) และ มีความรับผิดชอบ (responsible) หลักการนี้สามารถนำไปใช้กับทุก ๆ รูปแบบของการทำงานในวิชาชีพข่าว ไม่ว่าจะเป็นการทำงานข่าวที่ได้รับมอบหมาย การบรรณาธิการข่าวหรือการติดต่อเสียง การเขียนพาดหัวข่าว การกำกับ การผลิตรายการ หรือการบริหารจัดการห้องข่าว

ไม่ว่าในสถานการณ์ทำงานใดผู้สื่อข่าวต้องถามตัวเองเสมอว่า การทำงานของเรานั้นเข้าข่ายที่จะเป็นการสื่อข่าวที่เชื่อถือได้หรือไม่ การสื่อข่าวของเรามีความถูกต้อง ความไม่ฝึกใฝ่ฝ่ายใด และความรับผิดชอบหรือไม่

การสื่อข่าวที่น่าเชื่อถือได้กับประชาธิปไตย

การสื่อข่าวที่เชื่อถือได้ทำให้วิชาชีพผู้สื่อข่าวได้รับการยอมรับและสิทธิพิเศษในรัฐธรรมนูญและกฎหมายของหลาย ๆ ประเทศ ในมาตรา 19 ของคำประกาศสิทธิมนุษยชนสากล ประชาชนสามารถที่จะใช้เสรีภาพในการสื่อสารผ่านการทำงานของสื่อมวลชน เมื่อผู้สื่อข่าวมีเสรีภาพในการสื่อสารและมีความน่าเชื่อถือ ประชาชนจะสามารถตัดสินใจในเรื่องที่เป็นผลประโยชน์ของตนเองได้อย่างมีข้อมูลที่ดี นี่ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของประชาธิปไตย

ความน่าเชื่อถือ ความหลากหลาย และความเป็นอิสระ

อย่างไรก็ตาม ประชาธิปไตยจะงอกงามและเบ่งบานได้นั้น ไม่เพียงแต่สื่อมวลชนจะต้องมีความน่าเชื่อถือเท่านั้น แต่ต้องมีความหลากหลายด้วย (diverse) ช่องทางการสื่อสารเพียงช่องทางเดียวไม่เพียงพอที่จะทำหน้าที่นี้ได้ การมีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายจะทำให้เกิดการแข่งขันด้านความคิดเห็น และการรายงานข่าวที่แตกต่างกันก็จะถูกนำเสนอไปสู่สาธารณชน

สื่อที่น่าเชื่อถือและมีความหลากหลายจะต้องเป็นอิสระและไม่ขึ้นกับใคร (independent) สื่อมวลชนจะต้องเป็นอิสระจากรัฐบาลหรือการแทรกแซงของอำนาจที่ปิดกั้นการรายงานความคิดเห็นหรือการรายงานข้อมูลของกลุ่มผลประโยชน์อื่น ๆ สื่อมวลชนที่เป็นอิสระจะต้องได้รับการสนับสนุนจากกฎหมาย ศาล และผู้ออกกฎหมายที่เป็นอิสระ ที่จะเป็นผู้ปกป้องสื่อมวลชนจากการแทรกแซงต่าง ๆ

สื่อมวลชนที่เป็นอิสระต้องมีข้อกำหนดของตนเอง อีกทั้งปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ ที่มี ความสุจริตและไม่เข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

“ผู้สื่อข่าวที่โหวรัฐต่อ
ความขัดแย้งจะเลือกใช้คำ
ในการรายงานข่าว
อย่างระมัดระวัง”

การสื่อข่าวสถานการณ์ความขัดแย้ง: สำนักโหวรัฐของนักวารสารศาสตร์

ผู้สื่อข่าวบางคนกล่าวว่าไม่ใช่หน้าที่ของผู้สื่อข่าวที่จะรับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อต้องรายงานข่าว ผู้สื่อข่าวแค่รายงานเหตุการณ์ความขัดแย้งเหมือน ๆ กับที่รายงานการแข่งขันฟุตบอล ผู้สื่อข่าวเพียงแต่บรรยายว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้าง แต่จริง ๆ แล้วแค่นี้ยังไม่เพียงพอสำหรับการสื่อข่าวในสถานการณ์ความขัดแย้ง ที่ผู้สื่อข่าวจะต้องมีความโหวรัฐต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้นด้วย

ไม่มีความจริงที่ไร้การแต่งเติม (No bare facts)

ในปัจจุบันนี้ผู้สื่อข่าวหลายคนต่างรู้ว่าเราเป็นมากกว่าผู้สังเกตการณ์หรือผู้รายงานความจริงมืออาชีพ เราตระหนักดีว่าคนอื่นรู้ว่าจะสร้างความจริงเพื่อให้เรานำไปรายงานข่าวได้อย่างไร พวกเขาเหล่านี้มียุทธศาสตร์เกี่ยวกับสื่อ (media strategy) พวกเขาเลือกที่บอกความจริงเพียงบางส่วนกับสื่อมวลชน เพื่อที่จะให้สื่อมวลชนสร้างอิทธิพลกับความคิดของประชาชนในเรื่องความขัดแย้งนั้น ๆ ผู้สื่อข่าวที่คิดว่าไม่มีความจริงใดเป็นความจริงที่แท้และบริสุทธิ์

ถ้าเราเพียงแต่รายงานเฉพาะความจริงพื้น ๆ เกี่ยวกับสถานการณ์ความขัดแย้งรุนแรง ประชาชนก็จะเข้าใจความขัดแย้งเพียงแคสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเท่านั้น แต่ถ้าเราค้นหาข่าวที่อยู่เบื้องหลังของความจริงพื้นฐานที่เกิดขึ้นและนำเสนอข้อมูลเพิ่มเติมต่อประชาชน เช่น ทางออกที่เป็นไปได้ พวกเขาจะเข้าใจความขัดแย้งในอีกแง่มุมหนึ่งที่แตกต่างกันออกไป เช่น หากเกิดเหตุการณ์ระเบิดรถยนต์ขึ้นเมื่อวานนี้ เราต้องไม่เพียงรายงานและกล่าวซ้ำแค่ว่าผู้นำได้พูดถึงเหตุการณ์นี้ว่าอย่างไรบ้าง แต่เราต้องรายงานว่าเหตุการณ์นี้กระทบกับชีวิตของประชาชนคนธรรมดาอย่างไรบ้างและต้องสอบถามความคิดเห็นของพวกเขาเกี่ยวกับเหตุการณ์ดังกล่าว นอกจากนี้ เรายังต้องรายงานความพยายามต่าง ๆ ที่จะยุติความขัดแย้งและตีแผ่ข้อมูลความจริงที่มีอยู่

การรายงานข่าวของผู้สื่อข่าวอาจก่อให้เกิดผลในทางร้ายกับชุมชน เนื่องจากทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัวหรือสับสนจนเกิดความรุนแรง หรือในอีกด้านการรายงานข่าวอาจทำให้เกิดผลในทางที่ดี คือทำให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลที่ดีขึ้นและเป็นไปได้ว่าปลอดภัยขึ้น เนื่องจากมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับความพยายามที่จะลดความขัดแย้ง ซึ่งก็คือการสื่อข่าวที่เรียกว่า “โหวรัฐต่อความขัดแย้ง”

ผู้สื่อข่าวที่โหวรัฐต่อความขัดแย้งจะใช้วิธีการวิเคราะห์ความขัดแย้งและค้นหาความคิดเห็นและมุมมองใหม่ๆ ที่เกี่ยวกับความขัดแย้ง และรายงานเกี่ยวกับบุคคลที่พยายามจะแก้ไขความขัดแย้ง มีการสังเกตการณ์ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด และรายงานว่าที่ผ่านมาความขัดแย้งอื่น ๆ ได้รับการแก้ไขอย่างไร ผู้สื่อข่าวที่โหวรัฐต่อความขัดแย้งจะรายงานข่าวโดยปราศจากการเข้าข้างฝ่ายใด แต่จะให้ความสนใจกับการค้นหาทางออก ผู้สื่อข่าวประเภทนี้จะเลือกใช้คำในการรายงานข่าวอย่างระมัดระวัง

ภาพ เฮนริก แซกซ์เกรานบีเอเอเอ็ม

* ย่อหน้านี้ตัดตอนและปรับปรุงมาจาก
 "Peace Journalism. What is it? How to do it?" โดย Annabel McGoldrick และ Jake Lynch สามารถสืบค้นและอ่านเพิ่มเติมได้ที่ www.reportingtheworld.org.uk คลิปที่เหตุการณ์ปี 2003 แล้วคลิกที่ Peace Journalism Training โดยคู่มือสามารถเข้าถึงได้จากนุ้ฆฆมือล่าง

รายการตรวจสอบการสื่อข่าวที่โหวรัฐต่อความขัดแย้ง

- หลีกเลีย้งการรายงานความขัดแย้งโดยนำเสนอเพียงฝ่ายตรงกันข้ามสองฝ่าย หาฝ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง และเพิ่มเติมเรื่องราวความคิดเห็นและเป้าหมายของเขาเหล่านั้น เช่น สัมภาษณ์พ่อค้าแม่ค้าเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเขาจากการประท้วงหยุดงาน คนงานที่ไม่สามารถทำงานได้ หรือสัมภาษณ์ผู้อพยพจากชนบทที่ต้องการให้ความขัดแย้งยุติ
 - หลีกเลีย้งการนิยามความขัดแย้งโดยอ้างอิงคำพูดของผู้นำที่เรียกร้องขอเสนอเดิๆ ก้าวไปให้พ้นการใช้กลุ่มชนชั้นนำเป็นแหล่งข่าว แต่ให้รายงานคำพูดของประชาชนคนธรรมดาที่อาจจะมีความคิดเห็นที่ต้องการนำเสนอและแลกเปลี่ยนกับกลุ่มอื่นๆ ในสังคม
 - หลีกเลีย้งการรายงานเพียงแต่สิ่งที่ทำให้เกิดการแบ่งแยกฝ่ายที่ขัดแย้งกัน แต่ให้ลองตั้งคำถามกับทั้งสองฝ่ายที่อาจแสดงจุดร่วมกัน แล้วรายงานสิ่งที่เป็ผลประโยชน์และเป้าหมายที่ทั้งสองฝ่ายน่าจะร่วมมือกันได้
 - หลีกเลีย้งการรายงานที่เน้นย้ำถึงความทุกข์หรือความหวาดกลัวของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ให้ความสำคัญกับความทุกข์ของทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน
 - หลีกเลีย้งการใช้คำที่รุนแรง เช่น การล้างผลาญ โศกนาฏกรรม และสยดสยอง เพื่ออธิบายสิ่งที่กระทำต่อกลุ่มต่างๆ การใช้คำต่างๆ เหล่านี้ทำให้ผู้สื่อข่าวเสมือนเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ผู้สื่อข่าวต้องไม่เขียนคำเหล่านี้ด้วยตนเอง แต่อาจจะอ้างอิงคำพูดเหล่านี้จากแหล่งข่าวได้
 - หลีกเลีย้งการใช้คำที่ร้ายอารมณ์และมีความหมายคลุมเครือ เช่น การลอบสังหาร (assassination) หมายถึงการฆาตกรรมผู้นำประเทศ การสังหารหมู่ (massacre) หมายถึง การจงใจฆ่าประชาชนผู้บริสุทธิ์ที่ปราศจากอาวุธ แต่ถ้าทหารและตำรวจถูกฆ่าไม่ใช่คำว่าถูกล้างล้างหมู่ การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (genocide) หมายถึง การฆ่ากลุ่มคนเชื้อชาติหนึ่งเป็นจำนวนมากโดยมุ่งหวังที่จะทำลายล้างชาติพันธุ์นั้น อย่างไรก็ตาม ไม่ได้หมายความว่าผู้สื่อข่าวต้องรายงานข่าวแบบที่ลดความรุนแรงของเหตุการณ์ แต่การใช้คำที่มีความหมายรุนแรงเช่นนี้ต้องระมัดระวังและใช้ให้ถูกต้องตรงกับเหตุการณ์
 - หลีกเลีย้งการใช้คำ เช่น ผู้ก่อการร้าย (terrorist) พวกหัวรุนแรง (extremist) ผู้คลั่งลัทธิ (fanatic) เนื่องจากคำเหล่านี้แสดงให้เห็นการเลือกข้างเข้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งของผู้สื่อข่าว และทำให้เห็นว่าเป็นฝ่ายที่ทำให้การเจรจาต่อรองเป็นไปไม่ได้ให้กล่าวถึงบุคคลอย่างที่เขาเรียกขานตัวเอง
 - หลีกเลีย้งการใส่ความเห็นปะปนกับข้อเท็จจริง ถ้ามีแหล่งข่าวคนใดกล่าวอ้างถึงสิ่งใด ต้องระบุชื่อของแหล่งข่าวเสมอ ซึ่งจะช่วยให้เห็นว่าเป็นความเห็นของแหล่งข่าว ไม่ใช่ข้อเท็จจริงที่ข่าวนำเสนอ
 - หลีกเลีย้งการรอดคอยให้ผู้นำของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสนอทางออก แต่ผู้สื่อข่าวต้องสำรวจหาแหล่งความคิดเห็นเชิงสันติ แล้วนำข้อมูลเหล่านี้ไปสอบถามกลุ่มผู้นำแล้วรายงานการแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นดังกล่าวของผู้นำ
- ในฐานะที่เป็นผู้สื่อข่าว “ถ้อยคำ” “ภาพ” และ “เสียง” ที่ผู้สื่อข่าวใช้ในการรายงานข่าวถือเป็นเครื่องมือที่มีอำนาจที่สุด เราควรใช้เครื่องมือดังกล่าวในการสร้างความเข้าใจแทนที่จะสร้างความหวาดกลัวและเรื่องไม่จริง

ตัวอย่างการสื่อข่าวที่โหวรู้ต่อความขัดแย้ง

การรายงานแบบดั้งเดิม

กรุงสโกเปีย, ยูทีไอ - การเจรจาอย่างสันติเพื่อยุติความขัดแย้งในประเทศมาซิโดเนีย พังพินาศเมื่อคืนนี้ หลังจากกลุ่มก่อการจลาจลชาวอัลบาเนียสังหารหมู่ตำรวจจำนวน 8 นายโดยมีการเชือดร่างกายเป็นชิ้นส่วน

จากการเปิดเผยของโฆษกของกองทัพระบุว่า เหตุการณ์โหดร้ายทารุณนี้เกิดขึ้นที่หมู่บ้านใกล้ภูเขาที่ชื่อว่า เวเซีย ที่กองกำลังตำรวจสายตรวจถูกข่มขู่โจมตีด้วยปืนกลและระเบิดมือ เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้ตำรวจ 6 นายได้รับบาดเจ็บและรถได้รับความเสียหาย 3 คัน

โฆษกกองทัพคนดังกล่าวกล่าวว่า หลังจากเสียชีวิตร่างกายของตำรวจถูกเชือดเป็นชิ้นๆ ด้วยมีด และศีรษะของตำรวจนายหนึ่งถูกทุบตีจนแหลกละเอียด

การโจมตีดังกล่าวถูกเชื่อว่าเป็นฝีมือของผู้ก่อการร้ายกลุ่มกองกำลังปลดปล่อยแห่งชาติจากเนินเขาใกล้กับเตเตโว อาลี อาร์เมตี ผู้นำของกลุ่มกำลังปลดปล่อยชาติกล่าวว่าคนของตนเองอาจจะต่อสู้เพื่อป้องกันตนเอง...

การรายงานข่าวที่โหวรู้ต่อความขัดแย้ง

กรุงสโกเปีย, ยูทีไอ - เกิดการประณามอย่างกว้างขวางในมาซิโดเนีย หลังจากทีกองกำลังตำรวจสายตรวจต้องสูญเสียตำรวจไป 8 นาย

กลุ่มตัวแทนทั้งสองฝ่ายของชาวอัลบาเนีย ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยปฏิเสธไม่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ฆ่าตำรวจดังกล่าว และเชื่อว่าเป็นการกระทำของกลุ่มกองกำลังปลดปล่อยแห่งชาติ

อาลี อาร์เมตี ผู้นำของกลุ่มกำลังปลดปล่อยแห่งชาติปฏิเสธการโจมตีตำรวจสายตรวจ แต่ระบุว่าคนของตนเองอาจจะต่อสู้เพื่อป้องกันตัวเอง

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลมาซิโดเนียกล่าวว่า รัฐบาลไม่ได้ดำเนินการใดที่ถึงขนาดต้องใช้อาวุธร้ายแรงเช่นปืนกลและระเบิดมือที่ทำให้รถสามคันได้รับความเสียหาย

โฆษกกองทัพยังกล่าวเพิ่มเติมว่าร่างกายของผู้ตายถูกพบว่ามี การตัดเป็นชิ้นส่วนด้วยมีดและศีรษะของตำรวจคนหนึ่งถูกตีจนยุบ...

ตัวอย่างที่ 1

* ตัวอย่างนี้คัดมาจาก Jake Lynch:

"Reporting the world: The findings.

A Practical Checklists for the Ethical Reporting of Conflict in the 21st

Century, produced by journalists, for journalist", หน้า 72-73. งานชิ้นนี้

สามารถ อ่านได้จากเว็บไซต์

www.reporttheworld.org.ok โดยเลือก

ลิงก์ " Read the online version here"

พิจารณาความแตกต่างของการรายงานข่าวทั้งสองประเภท

การรายงานข่าวแบบดั้งเดิม

- ข่าวนี้นำเสนอแต่ด้านที่ไม่มีดี เป็นข่าวความรุนแรงและไม่ได้แสวงหาความเห็นจากอีกฝ่ายหนึ่ง มีการประกาศสิ่งที่เลวร้ายที่สุดนั่นคือ "การเจรจาเพื่อสันติ...พังพินาศ"
- ใช้คำที่เร้าอารมณ์โดยไม่จำเป็น เช่น การสังหารหมู่ การหันศพ โหดร้ายทารุณ มีการตอกย้ำความรุนแรงโดยการใช้คำ เช่น ศพที่ถูกหัน
- มีการเลือกข้างอย่างชัดเจน เพราะมีการนำเสนอเหตุการณ์จากคำอธิบายของโฆษกกองทัพที่บอกว่าตำรวจสายตรวจถูกโจมตี

การรายงานข่าวที่โหวรู้ต่อความขัดแย้ง

- การรายงานข่าวครอบคลุมมากกว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้น โดยได้รายงานว่าประชาชนประณามความรุนแรงที่เกิดขึ้นด้วย
- ข่าวมีการสร้างความสมดุลโดยการรายงานว่า กองกำลังปลดปล่อยแห่งชาติปฏิเสธการโจมตีตำรวจสายตรวจแต่ยอมรับว่ามีการต่อสู้
- มีการรายงานข่าวถึงอีกฝ่ายหนึ่งโดยใช้ชื่อที่เขาเรียกตนเอง คือ กองกำลังปลดปล่อยแห่งชาติ
- ความรุนแรงที่เกิดขึ้นไม่ได้ถูกปิดบังหรือละเลย แต่มีการนำเสนอโดยเป็นการอ้างถึงคำกล่าวของแหล่งข่าว ไม่ได้บอกว่าเป็นความจริงหรือไม่

ตัวอย่างที่ 2

การรายงานแบบดั้งเดิม

โยโฮซิดี, วายเอ็นเอส - นายกรัฐมนตรีของโยโฮประนามเหตุการณ์ระเบิดที่กรุงโยโฮซิดี โดยผู้ก่อการร้ายกลุ่มอาตุ ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวเสียชีวิต 10 คนเมื่อวานนี้

นายกรัฐมนตรีกล่าวว่าเขาได้ตั้งกองกำลังทหารพิเศษขึ้นมาหน่วยหนึ่งเพื่อไล่ล่ากลุ่มผู้ก่อการสังหารหมู่แล้ว

เจ้าหน้าที่ตำรวจกล่าวว่าการระเบิดเกิดขึ้นเมื่อผู้ก่อการร้ายกลุ่มลอบสังหารอาตุได้นำระเบิดขนาดใหญ่เข้าไปในสำนักงานการท่องเที่ยวบริเวณจัตุรัสกลางเมือง ผู้บังคับการตำรวจโจ โบล กล่าววาระเบิดดังกล่าวน่าจะซุกซ่อนอยู่ในกระเป๋าเดินทาง

การรายงานข่าวที่โหวรัฐต่อความขัดแย้ง

โยโฮซิดี, วายเอ็นเอส - นายกรัฐมนตรีของโยโฮอ้างเมื่อวานนี้วาระเบิดปริศนาที่ทำให้นักท่องเที่ยวจำนวน 10 คนเสียชีวิตเป็นฝีมือของกลุ่มขบวนการแบ่งแยกดินอาตุ

ตำรวจฝ่ายสืบสวนสอบสวนยังคงตรวจสอบซากหักพังของจัตุรัสกลางเมืองที่เกิดเหตุระเบิด ในขณะที่นักท่องเที่ยวกำลังจากรถทัวร์ท่องเที่ยวที่สำนักงานการท่องเที่ยวเมื่อวานนี้

นายกรัฐมนตรีกล่าวโทษวาระเบิดดังกล่าวเป็นของกลุ่มจัดตั้งอาตุ ที่กำลังต่อสู้กับกองกำลังของรัฐบาลในพื้นที่ชนบทและเรียกรัฐบาลแบบสาธารณรัฐ

กลุ่มกองโจรก่อการร้ายอาตุ ได้ออกแถลงการณ์เมื่อเช้านี้ปฏิเสธการเป็นผู้วางระเบิด แต่แหล่งข่าวในรัฐบาลระบุว่ามีพยานเห็นผู้นำกลุ่มอาตุ คือ แซม กรีน ในย่านจัตุรัสกลางเมืองเมื่อวานนี้ ทำให้เชื่อว่าเป็นผู้ประสานให้เกิดการโจมตีดังกล่าว.. จากการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ผู้นำของอาตุ ปฏิเสธว่าไม่เกี่ยวข้องกับการระเบิดและบอกว่าเหตุการณ์นี้เป็นเรื่องน่าเศร้าใจ

สำหรับรถโดยสารนักท่องเที่ยวที่เพิ่งเดินทางมาจากประเทศใกล้เคียงคือ บุตู ที่กำลังมีเหตุการณ์สงครามกลางเมืองอยู่...

พิจารณาความแตกต่างของการรายงานข่าวทั้งสองประเภท**การรายงานข่าวแบบดั้งเดิม**

- ข่าวเต็มไปด้วยการกล่าวหาและการใส่ความโดยไม่มีข้อพิสูจน์ เป็นการเข้าข้างฝ่ายนายกรัฐมนตรีแต่เพียงฝ่ายเดียว และบอกว่าผู้ก่อการคือกลุ่มผู้ก่อการร้ายอาตุ โดยไม่ได้บอกวาทราบได้อย่างไร
- ใช้ภาษาที่เร้าอารมณ์ เช่น การสังหารหมู่ ผู้ก่อการร้าย กองกำลังลอบสังหาร
- มีการรายงานข้อกล่าวอ้างของตำรวจโดยปราศจากข้อพิสูจน์ และรายงานโดยใช้แหล่งข่าวที่ไม่ระบุชื่อ ซึ่งแหล่งข่าวคนดังกล่าวได้อ้างถึงพยานที่ไม่ได้ระบุตัวตนเช่นกันว่าเห็นผู้นำกลุ่มอาตุและกล่าวหาเขา โดยที่ไม่มีข้อพิสูจน์ใดๆ เลย

การรายงานข่าวที่โหวรัฐต่อความขัดแย้ง

- เป็นการรายงานเฉพาะสิ่งที่รู้แน่ชัด ขณะที่สาเหตุของระเบิดยังคงเป็นปริศนา ใช้คำในการรายงานข่าวอย่างระมัดระวัง โดยรายงานว่านายกรัฐมนตรีกล่าวอ้างและกล่าวโทษกลุ่มแบ่งแยกดินแดนอาตุว่าเป็นผู้ก่อเหตุ
- รายงานข่าวโดยระบุชื่อกลุ่มอาตุอย่างที่พวกเขาเรียกตนเอง และพยายามที่จะนำเสนอคำอธิบายและข้อคิดเห็นของทั้งสองฝ่าย
- ไม่ใช่คำที่แสดงอารมณ์เช่น การสังหารหมู่ ไม่ได้รายงานข้อสังเกตและข้อกล่าวอ้างของตำรวจที่ไม่ได้ระบุชื่อของพยานที่เห็นเหตุการณ์
- มีการนำเสนอคำอธิบายที่เป็นไปได้อื่นๆ คือ ระเบิดอาจอยู่บนรถโดยสารนักท่องเที่ยวที่มาจากประเทศอื่นซึ่งมีปัญหาคความขัดแย้งอยู่

วัฒนธรรมในท้องถิ่น

ความเป็นวิชาชีพกับความรักชาติ

ไม่มีผู้สื่อข่าวคนใดที่สามารถเป็นกลางได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากผู้สื่อข่าวก็เป็นบุคคลธรรมดาคนหนึ่งที่ยังคงยึดถือค่านิยมของประเทศบ้านเกิด ศาสนา และชาติพันธุ์ของตนเอง นั่นจึงเป็นเหตุผลว่าทำไมผู้สื่อข่าวมืออาชีพจึงจำเป็นต้องมีมาตรฐานเรื่องความถูกต้อง เที่ยงธรรม และความรับผิดชอบ เพื่อที่จะจัดค่านิยมและอคติส่วนบุคคลออกไป

อย่างไรก็ตาม เมื่อเกิดความรุนแรงขึ้นในสังคม สื่อมวลชนบางครั้งก็เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เช่น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่ประเทศเนปาล รัฐบาลประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อรับมือกับการคุกคามจากกลุ่มลัทธิเหมา สื่อมวลชนส่วนใหญ่เห็นด้วยและไม่ได้นึกถึงว่าการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินจะทำให้เสรีภาพในการสื่อสารของสื่อมวลชนต้องสูญเสียไป และสื่อมวลชนเองก็ใช้คำพูดของรัฐบาลในการอธิบายกลุ่มว่าลัทธิเหมาเป็นผู้ก่อการร้าย ภายในระยะเวลาอันสั้น สื่อมวลชนกลายเป็นเสียงที่เข้าข้างรัฐบาลเพื่อต่อต้านกลุ่มลัทธิเหมา ทำให้ผู้สื่อข่าวยากต่อการรายงานอย่างเป็นอิสระและวิเคราะห์ที่ฝ่ายรัฐบาลหรือกลุ่มลัทธิเหมา ผู้สื่อข่าวเกิดการเซ็นเซอร์ตนเองและขาดความเที่ยงธรรม

ในประเทศศรีลังกา กลุ่มชนชาติพันธุ์หลัก 2 กลุ่มคือ กลุ่มชาวสิงหลและกลุ่มชาวมิฬ ทั้งสองกลุ่มอาศัยอยู่ด้วยกันในเขตเมืองหลวงแต่ทั้งสองฝ่ายต่างก็มีสื่อมวลชนเฉพาะของตนเอง และมักจะไม่ค่อยรายงานสิ่งที่เป็นเรื่องเชิงบวกของอีกฝ่ายหนึ่ง สื่อสร้างให้เกิดความสงสัย ความไม่ไว้วางใจ และมีโอกาสที่จะสร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นได้

เมื่อกองบรรณาธิการข่าวรายงานข่าวโดยมองทุกๆ อย่างจากมุมมองเพียงข้างเดียวเพื่อที่จะต่อต้านอีกฝ่ายหนึ่ง จึงเป็นเรื่องยากที่ผู้สื่อข่าวจะสามารถคิดอย่างเป็นอิสระได้ เพราะผู้สื่อข่าวได้ยอมรับคำอธิบายจากมุมมองเพียงข้างเดียวเพื่อที่จะอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นของทั้งสองฝ่าย ถ้าหากผู้สื่อข่าวไม่พูดถึงไม่รายงานถึงข้อมูลในด้านหนึ่งแล้ว เราจะรู้ได้อย่างไรว่ามีอะไรเปลี่ยนแปลงบ้าง เราจะต้องสูญเสียความเป็นวิชาชีพวารสารศาสตร์ที่เชื่อถือได้ และไม่สามารถสื่อสารและให้การศึกษาเพื่อปิดเป้าความไม่รู้ได้อีกต่อไป

การเข้าถึงอีกฝ่ายหนึ่ง

ทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้สื่อข่าวมืออาชีพข้ามพรมแดนที่ต่างกันต่าง ๆ ระหว่างฝ่ายตรงกันข้ามก็คือการแสวงหาเรื่องราวที่เป็นความร่วมมือกันของทั้งสองกลุ่ม เช่น อาจจะเป็นข่าวเกี่ยวกับประเด็นสิ่งแวดล้อมทั่วๆ ไป โอกาสทางธุรกิจ ประเด็นเกี่ยวกับสุขภาพ หรือเทคนิคการเพาะปลูกแบบใหม่ นอกจากนี้ ยังรวมไปถึงเรื่องที่รายงานถึงทางแก้ปัญหาที่สามารถสร้างความร่วมมือกันทั้งสองฝ่าย

อีกทางหนึ่งที่จะช่วยทำลายกำแพงของทั้งสองฝ่ายก็คือการเขียนเรื่องเกี่ยวกับอัตลักษณ์ที่ก้าวข้ามความเป็นชาติพันธุ์ หรือคนที่เป็นวีรบุรุษของชาติ คนเหล่านี้เป็นคนที่ได้รับการยกย่องจากกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดหรือจากท้องถิ่นเพื่อเป็นภาพสะท้อนของประเทศ หรือทางธุรกิจ หรือการเมืองระหว่างประเทศ หรือเรื่องการศึกษา

วิธีการที่สำคัญที่สุดก็คือ การจัดการสร้างภาพคนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดแบบตีตราประทับ (stereotypes) และข้อสมมุติฐานออกไปจากข่าวให้ได้ การสร้างภาพแบบตีตราประทับมักจะนำเสนอให้เห็นถึงความแตกต่างไปจากฝ่ายที่ตรงกันข้าม เช่น เชื้อชาติ ศาสนา หรือชนชั้น โดยทำราวกับว่าสิ่งนั้นมีความสำคัญมาก การรายงานข่าวแบบนี้มักจะตั้งข้อสมมุติฐานว่าอีกฝ่ายหนึ่งมักจะปฏิบัติเช่นนี้เสมอและไม่เคยเปลี่ยนแปลง การสร้างภาพแบบตีตราประทับนี้จะกล่าวหาความเชื่อทางศาสนา ชนชั้น หรือวัฒนธรรมของอีกฝ่ายว่าเป็นต้นเหตุของทุกสิ่งที่เกิดขึ้น การรายงานแบบนี้มักจะผิดพลาดและก่อให้เกิดอคติและความขัดแย้ง

ผู้สื่อข่าวต้องถามตนเองอยู่เสมอว่า เชื้อชาติ ศาสนา หรือชนชั้นมีความสำคัญในการรายงานข่าวของเราหรือไม่ ถ้าไม่สำคัญก็ตัดทิ้งไปเสีย

ตัวอย่างที่ 1

การรายงานแบบดั้งเดิม

โยโฮซิดี, วายเอ็นเอส - การปะทะครั้งใหม่ในสงครามกลุ่มชาติพันธุ์ของเมืองทำให้เยาวชน 7 คน เสียชีวิตและโกดังสินค้าถูกทำลายเมื่อคืนวันอังคารที่ผ่านมา

อาวูรป็นและระเบิดมือน้ำมันเบนซินถูกนำมาใช้ต่อสู้กันระหว่างกลุ่มเยาวชนโยโฮและกลุ่มเยาวชน อาตูเป็นเวลาเกือบ 20 นาที ซึ่งตำรวจนายหนึ่งเรียกว่า “การยิงต่อสู้ระหว่างชาติพันธุ์”

ประชาชนผู้หนึ่งกล่าวว่าชายหนุ่มชาวอาตูได้ตะโกนว่า “พวกเราจะฆ่าแกงให้หมด” ในขณะเดียวกัน ก็ได้ขว้างระเบิดมือไปยังรถที่มีกลุ่มเยาวชนโยโฮโดยสารอยู่เต็มคันซึ่งจอดอยู่ข้างนอกโกดังสินค้า

ประชาชนอีกรายระบุว่าชายหนุ่มคนนั้นถูกกลุ่มโยโฮยิงจากหน้าต่างของโกดังสินค้าจนเสียชีวิต

การรายงานข่าวที่ไว้วางใจต่อความขัดแย้ง

โยโฮซิดี, วายเอ็นเอส - กลุ่มขบวนการค้าฝิ่นผิดกฎหมายกวเมืองสองกลุ่มยิงปืนต่อสู้กันเมื่อคืนวันอังคารด้วยเรื่องการค้ายาเสพติดในย่านใจกลางเมือง

ประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวระบุว่า การยิงต่อสู้ทำให้มีผู้เสียชีวิต 7 คนดังกล่าวเกี่ยวข้องกับกลุ่มเยาวชนที่ถูกเกณฑ์มาโดยกลุ่มคู่แข่งค้ายาเสพติดที่ต้องการควบคุมพื้นที่นี้

เจน บราวน์ ประธานสมาคมประชาชนฝั่งตะวันออก กล่าวว่าผู้เสียชีวิตจำนวน 4 คน เป็นกลุ่มเยาวชนโยโฮที่ถูกกว่าจ้างให้รักษาความปลอดภัยโกดังเก็บสินค้า ซึ่งประชาชนในพื้นที่เชื่อว่าเป็นแหล่งกระจายยาเสพติด

นายบราวน์ยังกล่าวอีกว่า กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดอีกฝ่ายพยายามที่จะยึดครองพื้นที่ฝั่งตะวันออก จึงได้จ้างกลุ่มชายหนุ่มที่ว่างงานชาวอาตูมาเป็นกองกำลังโดยใช้อาวูรป็น

“ตำรวจไม่ใส่ใจที่จะปราบปรามขบวนการ สมาชิกคนอื่นๆ ของกลุ่มอาตูถูกพบเห็นว่าเป็นผู้โยนระเบิดมือใส่หน้าต่างโกดัง และอาคารดังกล่าวก็ถูกไฟไหม้ได้รับความเสียหาย เจ้าหน้าที่ตำรวจกล่าวว่าทั้งสองกลุ่มกำลังขับเคี่ยวทำสงครามเชื้อชาติอยู่ในพื้นที่นี้มาเป็นเวลาหลายสัปดาห์แล้ว... การค้ายาเสพติดทำให้ท้องถนนต้องกลายเป็นสนามรบ พวกเราต้องการสถานีตำรวจ เงินสำหรับการตั้งศูนย์บำบัด และ...”

พิจารณาความแตกต่างของการรายงานข่าวทั้งสองประเภท**การรายงานข่าวแบบดั้งเดิม**

- รายงานข่าวเริ่มต้นด้วยรายละเอียดของการเหตุการณ์ความรุนแรง และกล่าวหากกลุ่มชาติพันธุ์ มีการรายงานซ้ำๆ โดยใช้ชื่อว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์
- รายงานข่าวโดยใช้ความคิดเห็นของตำรวจที่ไม่เปิดเผยนาม ว่าเป็นความจริง
- รายงานข่าวโดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับความรุนแรง แต่ไม่มีการอธิบายชัดเจนถึงเหตุความรุนแรงดังกล่าว
- รายงานข่าวโดยไม่ได้แสวงหากลุ่มผลประโยชน์อื่น หรือความคิดเห็นอื่นที่แตกต่าง

การรายงานข่าวที่ไว้วางใจต่อความขัดแย้ง

- รายงานข่าวโดยเขียนความนำอย่างพยายามหลีกเลี่ยงการใช้คำที่แสดงอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ เนื่องจากเห็นว่าไม่ใช่ประเด็นสำคัญที่สุด
- รายงานให้เห็นถึงความรุนแรงแต่อธิบายเพิ่มเติมว่าผู้ค้ายาเสพติดเป็นต้นเหตุที่แท้จริงของความรุนแรงนั้น
- รายงานข่าวกล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่เกี่ยวข้อง แต่แสดงให้เห็นว่าพวกเขาตกเป็นเหยื่อ
- รายงานข่าวโดยพยายามหาแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่สามารถเสนอทางออกได้
- รายงานข่าวโดยแสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวในการแก้ไขสถานการณ์ของตำรวจ

รายการตรวจสอบเพื่อป้องกันอคติในการรายงานข่าว

รายการตรวจสอบนี้รับมาจากหนังสือพิมพ์ The Sunday Times ในประเทศแอฟริกาใต้ ซึ่งสามารถใช้เพื่อตรวจสอบเรื่องที่น่าสงสัยด้วยอคติ

- นี่เป็นข่าวที่จำเป็นหรือไม่? ในรายงานข่าวนี้อาจมีประโยชน์สาธารณะคืออะไร? เรื่องนี้เป็นข่าวเพียงเพราะเป็นเรื่องของอีกฝ่ายหนึ่งหรือไม่?
- แม้ว่าข้อมูลที่น่าเสนอจะถูกตัด แต่รายงานข่าวนี้อาจก่อให้เกิดอคติหรือไม่? รายงานนี้สามารถนำเสนอในรูปแบบอื่นได้หรือไม่?
- ในรายงานข่าวมีความคิดเห็นที่หลากหลายหรือไม่? ผู้สื่อข่าวได้สอบถามความคิดเห็นที่แตกต่างกันของคนธรรมดาและผู้เชี่ยวชาญหรือไม่?
- ในรายงานข่าวมีการใช้คำหรือนำเสนอความคิดเห็นที่ก่อให้เกิดความขุ่นเคืองหรือสร้างความมีอคติหรือไม่? และความคิดเห็นเหล่านี้มีการสร้างสมดุลโดยเพิ่มเติมความเห็นอื่นที่แตกต่างหรือไม่?
- ในการรายงานข่าวอาชญากรรมเรานำเสนอเกี่ยวกับเชื้อชาติหรือวัฒนธรรมของผู้ก่อเหตุและผู้ตกเป็นเหยื่อหรือไม่? ข้อมูลเหล่านี้มีความสำคัญกับสาธารณชนหรือไม่? ทำไม?

การรายงานแบบดั้งเดิม

โยโฮซีดี, วายเอ็นเอส - ร้านตัดเสื้อของชาวอาตุถูกเพลิงไหม้อีกครั้งเมื่อวานนี้ ในสถานการณ์ความเกลียดชังทางชาติพันธุ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในเมือง

ร้านตัดเสื้อชาวอาตุ ซึ่งตั้งอยู่ที่เลขที่ 21 ถนนสายหลักถูกไฟไหม้ราบเป็นหน้ากลองและเจ้าของร้านรอดตายมาได้อย่างหวุดหวิด

จำนวนประมาณครึ่งหนึ่งของร้านตัดเสื้อในย่านนี้เป็นของชาวอาตุ ร้านเหล่านี้อย่างน้อยก็แห่งหนึ่งได้รับความเสียหายจากพวกทำลายทรัพย์สินสาธารณะที่โจมตีมาตลอดในระยะเวลาสามเดือนที่ผ่านมา การโจมตีครั้งล่าสุดมีความเกี่ยวข้องกับคลื่นความตึงเครียดระหว่างชาวอาตุและชาวโยโฮในเมืองนี้ สะท้อนให้เห็นสงครามกลางเมืองระหว่างผู้แบ่งแยกดินแดนชาวอาตุและรัฐบาลทางตอนเหนือของประเทศ

การรายงานข่าวที่ไหวรู้ต่อความขัดแย้ง

โยโฮซีดี, วายเอ็นเอส - ชายอายุ 52 ปีซึ่งขายอุปกรณ์การตัดเย็บถูกจับกุมว่ามีส่วนเชื่อมโยงกับเหตุการณ์การลอบวางเพลิงร้านตัดเสื้อในเมือง

ชายคนดังกล่าวถูกกล่าวหาว่าได้ออกให้ชายเจ้าของร้านตัดเสื้อชื่ออุปกรณ์ตัดเย็บจากร้านตนเอง และชู่จะทำร้ายหากไม่เชื่อ

เมื่อวานนี้ ชายคนดังกล่าวถูกตั้งข้อหาบังคับชู่เชื้อเมื่อวานนี้ ภายหลังจากที่เกิดเหตุการณ์ไฟไหม้ทำลายร้านตัดเสื้อชาวอาตุบนถนนสายหลักเกือบสองสัปดาห์ ขณะนี้ตำรวจกำลังสอบสวนเพื่อพิจารณาว่าชายคนดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับการวางเพลิงครั้งที่ผ่านมาหรือไม่

ร้านตัดเสื้ออย่างน้อยก็แห่งถูกโจมตีในช่วงที่ผ่านมา เจ้าของร้านชาวอาตุอ้างว่าพวกเขาตกเป็นเหยื่อความมีอคติของชาวโยโฮ

ตัวอย่างที่ 2

พิจารณาความแตกต่างของการรายงานข่าวทั้งสองประเภท

การรายงานข่าวแบบดั้งเดิม

- รายงานข่าวนี้นี้ให้ความสำคัญกับชาติพันธุ์เป็นสำคัญ โดยตั้งสมมุติฐานว่าเชื้อชาติเป็นสาเหตุของเหตุการณ์ในครั้งนี้ โดยที่ไม่มีหลักฐานยืนยัน
- รายงานข่าวข่าวนี้นี้ไม่ได้แสวงหาแหล่งข่าวหรือความเห็นอื่น ๆ และไม่มีการระบุแหล่งข่าว

การรายงานข่าวที่ไหวรู้ต่อความขัดแย้ง

- เอกลักษณะทางชาติพันธุ์ไม่ได้ถูกรายงานอย่างทันที เพราะไม่มีความสำคัญ
- รายงานข่าวเปิดเผยว่าเป็นการบังคับชู่และไม่เกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์

ความหลากหลายในห้องข่าว (newsroom diversity)

การสื่อข่าวที่เชื่อถือได้ประกอบด้วยความถูกต้อง ความเที่ยงธรรม และความรับผิดชอบ นอกจากนี้ วัฒนธรรม เชื้อชาติ และศาสนาไม่ควรมีอิทธิพลต่อการทำหน้าที่ผู้สื่อข่าว เพราะผู้สื่อข่าวถูกคาดหวังว่าจะต้องเป็นคนที่ตามอดลิสกับเรื่องเหล่านี้ ในขณะที่เดียวกันห้องข่าวหรือสำนักงานของผู้สื่อข่าวก็ควรจะเป็นตัวแทนของความหลากหลายทางเชื้อชาติ พิวสี ศาสนา และวัฒนธรรม

แต่โดยทั่วไปแล้วเรามักจะพบว่าห้องข่าวของเราจะไม่มี ความหลากหลาย หรือไม่มีผู้สื่อข่าวจากอีกฝ่ายหนึ่งหรือจากอีกเชื้อชาติหรือวัฒนธรรมอื่นๆ เราไม่ได้ให้คนที่มีความแตกต่างได้ทำงานอยู่ในทีมเพื่อที่จะป้องกันความมื่อคติดต่ออีกฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่าไรนัก ทั้งๆ ที่เราควรทำเช่นนั้น

เราไม่ได้มีการติดต่อกับอีกฝ่ายหนึ่ง เราไม่มีแหล่งข่าวจากอีกฝ่ายหนึ่ง เราไม่ได้รายงานจากพื้นที่อื่นๆ ในประเทศของเรามากนัก ทั้ง ๆ ที่เราควรทำเช่นนั้น

เรามีผู้สื่อข่าวหญิงจำนวนไม่มากนัก เราไม่ได้รายงานประเด็นที่มีความสำคัญกับผู้หญิง การรายงานข่าวของเราไม่ได้เป็นภาพสะท้อนที่แท้จริงของประเทศเรา เราปฏิบัติต่อผู้หญิงอย่างแตกต่าง ทั้งๆ ที่เราควรจะปฏิบัติต่อผู้หญิงอย่างเท่าเทียม

ความหลากหลายในห้องข่าวและในข่าวนั้นเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญสำหรับบทบาทของสื่อในสถานการณ์ความขัดแย้ง สื่อสามารถที่จะนำสังคมได้โดยการทำให้ดูเป็นตัวอย่างหรือสามารถเพิ่มความขัดแย้งจากความแตกต่างให้มากขึ้น

รายการตรวจสอบความหลากหลาย

1. ในการรายงานข่าวของเรานั้น จำนวนข่าวที่รายงานถึงอีกฝ่ายหรือกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ ในสังคมมีความเท่าเทียมกันหรือไม่
2. มีการรายงานข่าวชนกลุ่มน้อยในเชิงบวกปรากฏอยู่ในส่วนต่างๆ ของสื่อบ้างหรือไม่ เช่น ในส่วนรายงานข่าวกีฬา
3. มีใครบ้างในห้องข่าวของเรานี้ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีและมีแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้เกี่ยวกับอีกฝ่าย
4. มีการคัดสรรผู้สื่อข่าวจากชุมชนของคนกลุ่มน้อยและมีระบบพี่เลี้ยงช่วยในการฝึกฝนทักษะให้พวกเขา มีความสามารถมากขึ้นหรือไม่
5. มีแนวทางที่จะก่อให้เกิดความหลากหลายในห้องข่าวและในการรายงานข่าวหรือไม่ และ การสร้างแนวทางดังกล่าวนี้โดยผู้ที่ได้รับความเคารพนับถือ เพื่อที่จะทำให้ความหลากหลายเกิดขึ้นหรือไม่

“ผู้สื่อข่าวเพียงจำนวนน้อยที่ได้รับการฝึกฝน
เรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎีความขัดแย้ง การมีทักษะใน
การวิเคราะห์ ความขัดแย้ง จะทำให้ผู้สื่อข่าว
สามารถพัฒนาไปสู่ ผู้สื่อข่าวมืออาชีพ
ที่มี **ประสิทธิภาพ** มากยิ่งขึ้น”

รอส โฮเวิร์ด

ISBN 87-989502-0-7

÷ 2003 IMS (International Media Support) and IMPACS (Institute for Media, Policy and Civil Society)

Any reproduction, modification, publication, transmission, transfer, sale, distribution, display or exploitation of this information, in any form or by any means, or its storage in a retrieval system, whether in whole or in part, without the express written permission of the individual copyright holder is prohibited.

Published in Denmark by IMS and IMPACS

June 2008

Design and production: Nanette Vabø Grafisk Design

Frontpage photo: Jewel Samad / POLFOTO

International Media Support
Wilders Plads 8A
1403 Copenhagen K
Denmark

tel: +45 32698989
fax: +45 32698994
e-mail: i-m-s@i-m-s.dk
website: www.i-m-s.dk

IMPACS
207 West Hastings Street
Suite 910, Vancouver, BC
CANADA V6B 1H7

tel: +1 604 682 1953
fax: +1 604 682 4353
e-mail: media@impacs.org
website: www.impacs.org

ผู้จัดพิมพ์ฉบับแปล :

คณะวิทยาการสื่อสาร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี 94000
โทรศัพท์: 0 7334 9692
โทรสาร: 0 7334 9692
e-mail: comm-sci@bunga.pn.psu.ac.th
website: comm-sci.pn.psu.ac.th